

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija«
pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.000 lir - Leto XLVI. št. 67 (13.600)

Trst, petek, 23. marca 1990

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD I
Fax 040/772418
GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958
CEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

primorski dnevnik

Na programski konferenci PSI, ki se je začela včeraj v Riminiju

Tajnik Craxi nakazal smer na poti državnih reform

Glede strank vladne koalicije je bil dokaj kritičen do leve struje KD
Pokazal pa je zanimanje za Occhettove kongresne izbire in razvoj v KPI

RIMINI — Programska konferenca Socialistične stranke, ki se je včeraj popoldne začela v Riminiju, naj bi izvenela v duhu uresničitve sodobnega reformizma v liberalnem socializmu. O tem je pred simboličnim berlinskim zidom spregovoril tajnik PSI Bettino Craxi.

V svojem daljšem govoru se je Craxi v bistvu dotaknil vseh perečih vprašanj v državi in v svetu. Sicer vsa pozornost je bila namenjena predlogom, ki jih socialisti ponujajo za bodočnost države. S tem v zvezi velja omeniti, da se Craxijeva stranka zavzema za nadaljno petstrankarsko koalicijo pri vodenju države, pri tem pa ne izključuje možnosti, da bi v bližnji prihodnosti lahko prišlo do bistvenih sprememb, kar zadeva sodelovanje s komunisti.

Glede tega vprašanja pa je bil tajnik PSI dokaj jasen. Najprej je ugotovil, da je komunizem povsod po svetu propadel, zaradi česar se danes še utrjuje zamisel po enotnem socializmu, ki naj upošteva tudi reformistične težnje, ki so bile nakazane na 19. kongresu komunistične partije. Ta enotnost, je razložil Craxi, pomeni prizadevanje pri premagovanju starih ovir med PSI in KPI. Occhettov sodobni reformizem, je še dejal, pelje na to pot, potrebno pa je, da se na njej nadaljuje.

Glede komunistov je govornik še dejal, da z velikim zanimanjem sprejema evolutivno pot, ki jo je ubral Achille Occhetto. Sicer je skupna bodočnost odvisna od pogojev, ki se bodo ali se sploh bodo uresničili. V nasprotnem primeru pa bo med tema dvema strankama prišlo do še večjega razkola in nesoglasij.

Dokaj kritičen pa je bil tajnik PSI do Krščanske demokracije, predvsem do njenega levega krila. Po njegovem mnenju namreč zaskrbijo nekatera rovarjenja znotraj KD, ki v bistvu izpodkupujejo trdnost vlade, v kateri imajo prav demokristijani glavno besedo. S tem v zvezi je Craxi zatrdil, da bodo socialisti spoštovali sprejete obveze kar zadeva vladno koalicijo, to pa ne pomeni, da bodo na tihem sprejemali in odobraval nekateri destabilizacijske manevre, ki so v zadnjem času vse pogostejši znotraj KD.

Glede reform, ki jih predlaga socialistična stranka, je bil Craxi dokaj jasen. Dejaj, da te izbire niso sad naključja ali improvizacije, marveč so zakoreninjene v sami zgodovini te stranke. S tem v zvezi je podčrtal pomembno vlogo, ki jo socialistična gibanja imajo v svetu in to še posebno po propadu komunizma v Vzhodni Evropi.

Reformistične težnje socialistov imajo kot glavni cilj utrditev državnih institucij, začeti

ši z neposredno volitvijo predsednika republike, ki mora imeti povsem drugačno vlogo od današnje. Le na tak način, zagotavlja Craxi, se bo ljudstvo približalo institucijam in jih čutilo kot svoje.

V svojem daljšem posegu se je tajnik PSI dotaknil tudi vprašanj gospodarske modernizacije, davčne pravičnosti in primernejše politike za Jug. Ob tem je podprl Rubertijev zakon o univerzah in se zavzel za stvarnejše posege za obrambo okolja, a pod pogojem, da ti ne ovirajo napredka.

O dokaj zgočnem in aktualnem vprašanju televizijske informacije je Bettino Craxi ugotovil, da potrebujemo zakon, ki zagotavlja red, ta pa ne sme biti kazenskega značaja. Tudi v zvezi z vprašanjem mamil je bil govornik dokaj odločen in dejal, da je to družbeno rakasto tvorbo treba zdraviti z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Prvi komentarji političnih predstavnikov na Craxijev govor so bili kajpak različni. Komunist Occhetto ugotavlja, da obstajajo še nekatere razlike, kljub premiku v levo težnja socialističnih programskih reform. Tajnik Krščanske demokracije Forlani podčrtuje, da je v Craxijevem govoru več stičnih točk kot razlik. Specifično o notranjih težavah Forlani ugotavlja, da ne gre dramatisirati. Načelno pozitivno so se o predlogih tajnik PSI izrekli tudi ostali partnerji vladne koalicije.

Plenum VSS nasprotuje včlanjevanju v tajne lože

RIM — Glavna tema razprave Višjega sodnega sveta je bilo, ko smo lahko pričakovali, pismo predsednika republike Cossiga, ki opozarja pred neumesnostjo pripadništva sodnikov raznim sicer zakonitim organizacijam. VSS je včeraj jasno poudaril, da ni bil njegov namen prekorati svojih pristojnosti in v imenu parlamenta ocenjevati, katere organizacije, lože in združenja so zakonita in katere ne. Edini namen VSS je bil oceniti verodostojnost in nepristranskost sodnika, ki je član ene ali druge organizacije. VSS želi zato podčrtati deontološko dolžnost sodnikov, da se ne vključujejo v organizacije, ker bi to lahko vzbudilo dvome in pomisleke glede njihove nepristranskosti. VSS meni tudi, da bi pripadništvo lahko vplivalo tudi na profesionalno napredovanje sodnikov, prav tako pa bi bilo lahko odločilno pri udeležbah raznih profesionalnih natečajev.

Po dolgi in občasno razgreti razpravi je Višji sodni svet odobril resolucijo proti pripadništvu organizacijam s 24 glasovi, 4 sodniki so glasovali proti, dva pa sta se vzdržala. Poleg tega je na poslansko zbornico naslovil interpelacijo, naj prouči možnosti ukrepa, s katerim bi bilo včlanjevanje v tajne lože prepovedano. Podoben ukrep že velja za politične stranke. Predsednik Cossiga je z zadovoljstvom vzel v vednost dejstvo, da je VSS pojasnil vzroke, ki so ga privedle do glasovanja resolucije, prav tako pa je pohvalil namen VSS, da prosi poslansko zbornico za pomoč pri reševanju tako kočljivega vprašanja kot je spoštovanje in izvajanje osebne svobode sodnikov.

Včerajšnje zasedanje v palači Madama je bilo večkrat nadvse razgibano Senat sprejel Mammijev zakonski osnutek brez pravega navdušenja za skupno vsebino

RIM — Senat je včeraj popoldan sprejel zakonski osnutek ministra za pošto in telekomunikacije Mammija. Razprava o bodočem zakonu bo romala sedaj iz palače Madama v palačo Chigi, s seboj pa bo pred poslansko zbornico prinesla niz neresenih vprašanj, ki so prej političnega značaja, kot pa strogo vezani na ureditev radijskih in televizijskih koncesij.

Ob glasovanju v senatu je namreč jasno priplavalo na površje dejstvo, da se je petstrankarska koalicija, ki predstavlja italijansko vladno, razila prej za zakon o radioteleviziji, kot pa o vsebini zakona. Dejansko je bila Italija med zadnjimi evropskimi državami, ki se je lotila zakonske ureditve radijskega in televizijskega poročanja, in je bil že skrajni čas, da si na pragu evropske enotnosti leta 1993 država da jasne cilje in zastavi sprejemljiv pravilnik.

Kako pomembni in vplivni so danes mediji, pa se je izkazalo (če je seveda kdo sploh še dvomil v to) prav na burnih senatnih sejah, kjer so razprave o posameznih členih bodočega zakona pokazale, da je vladna koalicija še kar krhka. Ob sprejetju komunističnega amandmaja členu 7 o reklamnih vložkih bi lahko izbruhnila vladna kriza, pa so se stranke večine domenile, da bodo

svoje programske obveze spoštovale do konca.

Poleg tega pa se je v palači Madama najbolj jasno pokazal razdor znotraj KD. Ob glasovanju členu 7 so se pojavili prvi znaki notranjih težav. Za spor je poskrbel senator Elia, ki je ostro napadel vsebino zakonskega osnutka, češ da gre za podpiranje zasebnih televizijskih mogotcev in Finiwesta, ter da postaja Italija država Latinske Amerike, kjer je oblast v rokah lastnikov medijskih verig. Takoj za tem pa je Elia, ki je s svojo izjavo postavil na glavo stališče svoje stranke, dejal, da glasuje za sprejetje zakonskega osnutka. V senatu je kar završalo, nato se je pričelo glasno prekanje med zastopniki posameznih strank, še najbolj žolčni pa so bili posegi misovcev. Predsednik senata Spadolini je vsekakor pokaral Elio zaradi neprimerne obnašanja. V popoldanskih urah se je prerakanje nadaljevalo, tokrat zaradi posega senatorja Mancina.

Nemir pa je vladal tudi v vrstah opozicije, ki je glasovala proti zakonskemu osnutku. Komunist Pecchioli je v svoji volilni izjavi dejal, da se je v senatu pokazalo, kako se je vladna večina, v brezhibnem sozvočju z interesi skupine Finiwest, skušala zreducirati svobodo izražanja na privek svobodne gospodarske iniciative.

Obveza RAI za oddaje v manjšinskih jezikih

V okviru razprave o novi zakonski ureditvi radijskih in televizijskih oddaj so prišla do izraza tudi nekatera specifična vprašanja, ki zadevajo narodne in jezikovne manjšine ter njihovo pravico do svojih televizijskih oddaj.

Določilo, ki RAI obvezuje, da mora zagotoviti tudi televizijske oddaje v nemščini, francoščini, latinščini in slovenščini je bilo, resnici na ljubo, sprejeto že pred 15 leti na pobudo poslanca Škerka, ki je tedaj sodeloval s poslancem južnotirolske ljudske stranke Ronaldom Rizom. Tokrat pa sta na tedaj sprejete in skoraj v celoti neuresničene obveze opozorila vladno isti Ronald Riz, ki je sedaj senator SVP, slovenski senator Stojan Spetič in Cesare Dujany (Union Valdotaïne).

V svojem posegu je Riz poudaril nujnost, da se za narodne manjšine zagotovi pravica do ustanavljanja samostojnih radijskih in televizijskih postaj. Spetič je spomnil vladno na neuresničene obveze. V ljudski zavesti bi televizijske oddaje v manjšinskih jezikih ne izzvale več nobenega odpora, je poudaril Spetič in predlagal vladi, naj v najkrajšem času uresniči slovensko televizijsko omrežje v naši deželi.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Delničarji prijavili Enimont

RIM — Skupina zasebnih delničarjev je prijavila sodstvu družbo Enimont z utemeljitvijo, da so bili zaradi njenih sporov z Montedisonom oškodovani. Delničarje zastopa odvetnik Vito Sgarra, prijavo pa je vzel v roke državni pravdnik Giudiceandrea, ki je že naročil preiskavo.

Delničarji v prijavi zahtevajo, naj sodstvo oceni zadržanje ministrstva za javno udeležbo, ki je pooblastilo Consob (ustanovo, ki nadzoruje delničarsko tržišče) da omogoči združitve v borzi delnic ENI in Montedison. Do tega pa je prišlo prav v času, ko se je začela afera v Gardinijevem koncernu. Po mnenju delničarjev je bilo od vsega začetka jasno, da bo slej ko prej prišlo do privatizacije kemijskega pola. Pod pritiskom dogodkov so mali delničarji pokupili vseh 20 odstotkov delnic, ki so bili še na razpolago. Nesporazumi med ENI in Montedisonom, ki je sledil, je kupce finančno oškodoval, Consob pa za to ni zmenila in ni pravočasno posegla.

Nov ultimat Gorbačova Litvi

NA 2. STRANI

Prepoved atrazina Suša in požari

NA 12. STRANI

Množična zastupitev albanских otrok

BRANIMIR NEŠOVIĆ

PRIŠTINA-PODUJEVO — V prištinske bolnišnice so včeraj v glavnem iz Podujeva in okoliških vasi prepeljali več sto Albancev, ki naj bi bili zastrupljeni. Več deset Albancev iz Vučitrna je iskalo pomoč v bolnišnici v Titovi Mitrovici, zastupitve pa naj bi bile še v Uroševcu in Lipljani. Kaj se je v resnici zgodilo, je težko reči. Uradne izjave do poznih popoldanskih ur o množični zastrupitvi ni, dezinformacij pa zelo veliko. Vsa pokrajina je na nogah, mestoma na robu histerije. K razumu kliče tako oblast kot alternativci. V Podujevu so Albanci prijeli več domnevnih zastrupilcev - Srbov in Črnogorcev - nekaj so jih po vsem sodeč hudo pretepenih, vse pa so izročili policiji. Šele sinoči je zvezni sekretariat za zdravstvo navedel, da so na kliniko medicinske fakultete v Prištini sprejeli 417 oseb z znaki zastrupitve.

Do prve zastupitve v Podujevu naj bi prišlo pred štirimi dnevi, ko je zdravniško pomoč iskalo 16 Al-

bancev, trije med njimi so bili včeraj še v bolnišnici. Večja zastupitev je bila potem v torek popoldan v srednji šoli Đuro Đaković in 8. november, prav tako v Podujevu, ko je kakih 30 učencev in en profesor iskalo pomoč. Oblasti na to niso reagirale, v srbskih medijih pa so vso zadevo označili kot zaigrano. Neuradno lahko navedemo, da je poveljnik združenega odreda potrdil, da so v eni od šol našli vrečko z belo, še neugotovljeno snovjo. Zdravniki pri bolnikih niso mogli ugotoviti, za kakšno zastupitev naj bi šlo, večino pa so po pregledu odpustili domov. Bolezenska znamenja so bila splošna slabost in omedlevica.

Včeraj dopoldan so v Prištino začeli voziti Albance iz Podujeva in okolice s podobnimi bolezenskimi znamenji. Na ulicah, ki vodijo iz smeri Podujeva proti bolnišnicam in medicinski fakulteti, se je zbrala množica radovednežev. Mestoma so vozila z bolniki, povečini mladimi in otroci, pozdravljali z dvignjenimi prsti v obliki črke »V«, vozniki pa so jim odgovarjali. To je kmalu postalo splošno znamenje tega svojevrsnega transporta, v katerega je bilo vključeno na stotine osebnih avtomobilov. Policija

je na vseh križiščih usmerjala promet, v mestu pa je nastala strašanska gneča. Močne policijske enote so bile tudi ob bolnišnicah, kjer je zdravstveno osebje prevzemalo skrb za bolnike. Direktor infekcijske klinike Stevan Baljošević je zatrdil, da pri 30 srednješolcih, ki so jih dopoldan pregledali, niso odkrili znamenj organskih bolezni. Dekan medicinske fakultete Alush Gashi pa je napovedal ustanovitev zdravniškega konzilija, ki naj bi o vsem izdal sporočila. Na že prej sklicani tiskovni konferenci socialdemokratov oziroma njihovega iniciativnega odbora je sekretar odbora za človekove pravice Zekeria Cana dejal, da »obstajajo indikacije, da je (v Podujevu) prišlo do množične zastrupitve z neznanim kemičnim sredstvom«. Dejaj, da so znamenja, da je zastrupljena tudi pitna voda. Veton Surroi je povedal, da v bolnišnici doslej niso mogli ugotoviti, kakšen agens je vzrok za zastrupitev. Zaprotil je, naj na Kosovo pridejo strokovne ekipe iz drugih republik, ki naj bi pomagale ugotoviti dejstva o zastrupitvi. Obenem je menil, da so pristojni organi »padli na

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Litva bo na moskovske diktate odgovorila le s političnimi sredstvi Gorbačov zahteva razpustitev teritorialcev v Litvo pa je poslal elitne oddelke armade

MOSKVA, VILNIUS — Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov je ultimativno ukazal predsedniku litovskega parlamenta Vytautasu Landsbergisu, naj v roku dveh dni razpusti oddelke litovskih prostovoljcev, ki bi morali nadomestiti sovjetsko vojsko in kagebejce pri varstvu litovskih meja.

Novi ultimat zgovorno dokazuje, da se položaj v Litvi zapleta. V zadnjih urah je na litovsko ozemlje prispelo 2 tisoč pripadnikov elitnih oddelkov rdeče armade, v glavnem padalcev, ki so zasedli ključne položaje, varstvo meje pa so še okrepili z novimi enotami KGB. Predsednik litovskega parlamenta Landsbergis je sporočil, da je večina obratov pod nadzorstvom vojske, prav tako prometna vozlišča in jedrska elektrarna v Ignalini. Landsbergis je v parlamentu obenem poudaril, da se bo Litva »postavila po robu moskovskim diktatom s političnimi sredstvi in ne s silo«.

Predsednica litovske vlade Kazimiera Prunskienė pa je vse dosedanje ultimative in odloke Mihaila Gorbačova ocenila kot grobo »vmešavanje v notranje zadeve suverene države«. Litovski parlament je obenem poudaril, da je Sovjetska zveza obsodila in razveljavila tajne protokole v paktu Molotov Ribbentrop, kar pomeni, da je obsodila tudi aneksijo Litve. Poslanec Alexandre Abichialas pa je navedel, da je Moskva obsodila Stalinovo politiko, »Stalinov duh pa sedaj še vedno straši v Kremlju in njegova senca se širi proti Zahodu«.

Litovski parlament pa se predvsem trudi, da bi omilil protinapad osrednjih zveznih oblasti. Največjo skrb sedaj posveča osamosvojitvi sodstva in ljudskemu nadzoru nad radijskimi in televizijskimi postajami. Glede »začasnega« izročitve vsega strelnega orožja je premierka Prunskienė navedla, da odlok krši tudi »načelo o zasebni lastnini«.

Na litovsko-beloruski meji so zamenjali stari napis za Litovsko SSR z navadnim domačim Lietuva (Telefoto AP)

Sodnik Di Pisa formalno obtožen

CALTANISSETTA — Državni pravdnik Salvatore Celesti in njegov namestnik Ottavio Sferlazzo sta včeraj zahtevala od preiskovalnega sodnika Sebastiana Bongiorno, naj formalno obtoži sodnika Alberta Di Pisa dolgotrajnega obrekanja v obtežljivih okoliščinah.

Možnost, da bi moral sodnik Di Pisa pred kolege v svojstvu obtoženca, je že dalj časa visela v zraku, saj so dodatne preiskave menda dokončno pokazale, da je puščal palermški »krokar« prav take prstne odtise kot Di Pisa. Če je palermški sodnik res avtor anonimnih pisem, v katerih je med drugim pisalo, da so vidne osebnosti v boju proti mafiji izkoristile svoj položaj, da so od skesancev dobivale informacije v zameno za kritje njihovih maščevalnih akcij, potem je njegov sodni položaj dokaj zapleten.

Sodniki bodo v kratkem določili datum procesa, ki se bo moral vsekakor pričeti pred 21. aprilom.

Medetnični spopad v Romuniji se je izrodil v meddržavni spor

TIRGU MUREȘ (Romunija) — Medetnični spopadi, ki so v prejšnjih dneh zahtevali več smrtnih žrtev in še več ranjenih v transilvanskem Tirgu Mureșu, so se umirili. Tako je včeraj dejal glasnik romunske vlade Christian Untreanu, ki je zagotovil, da je v vseh krajih, kjer živi madžarska manjšina, mirno. Ob tem je Untreanu dejal, da je romunska vlada pripravljena na pogajanja z Madžarsko, a pod pogojem, da se ta ne vmešava v notranje zadeve Romunije.

Radio Budimpešta pa je postavil na glavo trditve romunskega glasnika in izjavil, da se v Transilvaniji nadaljuje nacionalni izgredek, na katerih pripadniki nacionalne in fašistične organizacije »Vatra romanesca« nadaljujejo s svojimi »kazenskimi pohodi«. Na Madžarskem so se razširile vesti, da je žrtev teh napadov veliko več, kot je bilo uradno sporočeno. Teh naj bi bilo skoraj štirideset.

V Budimpešti so organizirali več protestnih shodov, da bi izrazili solidarnost madžarski manjšini. Tej so znake solidarnosti izkazali tudi romunski študentje v Bukarešti, ki so se v velikem številu zbrali pred madžarsko ambasado.

V zvezi s temi dramatičnimi dogodki gre beležiti vprašanje, ki sta ga komunistična senatorja Spetić in Serri zastavila zunanjemu ministru De Michelisu in v katerem se zavzemata, da bi se italijanska vlada prizadevala za ureditev manjšinskega vprašanja v Transilvaniji. Obenem oba senatorja vprašujeta, če je prišlo do stikov med fašistično organizacijo »Fronte della Gioventù« in romunsko »Vatra romanesca«.

Romunska policija straži glavni trg v Tirgu Moreșu, da ne bi prišlo do novih medetničnih neredov. (Telefoto AP)

O združitvi Nemčij se bo izrekel enodomni parlament

BERLIN — Z razpustitvijo Zveze za Nemčijo se odpira pot novim koalicijam, ki bodo začele z ustavno reformo Nemške demokratične republike, ustvarja pa se tudi možnost podpore s strani zahodnonemških socialdemokratov, da bi pri formuliranju teh reform sodelovali. Zveza za Nemčijo se je včeraj preimenovala v »delovno skupino«, ki jo sestavljajo konservativni poslanci treh strank bivše Zveze. Do te odločitve je prišlo po posvetovanju, ki je trajalo vso noč, med krščanskimi demokrati in socialdemokrati obeh Nemčij.

O združitvi Nemčij bo po razpustitvi Zveze odločal enodomni parlament Nemške demokratične republike. Stanje, ki se je ustvarilo, je bilo neizbežno, saj so, kot poročajo, nemški politični viri, demokratijski liderji NDR ponovno poiskali pomoč pri svojem karizmatičnem voditelju, pri Helmutu

Kohlu. Kohl je tudi tokrat svetoval predvsem sebi in prid: dejal je, da zahodnonemški socialdemokrati niso zaprli vrat prav vsem demokratizmom Zveze za Nemčijo, temveč le tistim socialdemokratom DSU, za katere je bilo že vnaprej določeno, da se po volitvah odpovejo koaliciji ter predstavnikom evangeličanske struje Demokratskega preporoda. Tudi predsednik Zveze Lothar De Maiziere je pojasnil, da so Zvezo za Nemčijo ustanovili samo v volilne namene in je zato sedaj njen obstoj odveč.

Medtem ko v NDR še odločajo o strankarski ureditvi, se je oglasila bruseljska komisija, ki zatrjuje, da se bo postopek za združitve Nemčij podaljšal in da do tega ne bo prišlo vsaj do konca leta 1992. Napovedala pa je tudi upočasnitev postopka za monetarno združitve.

Srbska skupščina nadaljuje napadalno politiko do Kosova

BEOGRAD — Včeraj je zasedala srbska skupščina o Kosovu in reformi jugoslovanske ustave. Odobrili so program za Kosovo, ki predvideva preučitev položaja emigrantov, ki so se naselili na Kosovu in njih vračanje v Albanijo. Ponovno ni bilo številk, toda srbski tisk vztraja na številu tristo tisoč. Toliko naj bi namreč bilo Albancev, ki so se po 1941. letu naselili na Kosovu in katere naj bi sedaj s silo izgnali. Program predvideva prispevek enega odstotka na dohodek vseh zaposlenih v Srbiji, s čimer naj bi ustvarili pogoje: stanovanja in zaposlitev za naselitev sto tisoč Srbov na Kosovu.

Sklep o novi kolonizaciji so sprejeli zelo hitro in večino časa med razpravo so posvetili napadom na Slovenijo. Glede ustave pa se srbska skupščina zavzema za centralizirano državo, toda »nobenega ne bodo silili«. V kolikor ne bi nihče hotel Jugoslavije, pa »se mora Srbija obrniti k sebi in k svojem ozemlju, katerega je prinesla v Jugoslavijo, ko je bil svojem času nastala«. To pomeni, da je srbska skupščina tudi uradno odpisala Makedonijo, katere 1918. leta, ob nastanku prve Jugoslavije, sploh še ni bilo. B. S.

nadaljevanji s 1. strani - nadaljevanji s 1. strani - nadaljevanji s 1. strani

● Obveza RAI

Na pobudo vseh manjšinskih senatorjev je bil nato sprejet popravek, ki omenja manjšinske televizijske oddaje in sicer tam, kjer je govor o nujnosti sprejemanja programov iz kulturnega zaledja evropske gospodarske skupnosti. To bi, seveda, zadovoljilo francosko manjšino v Dolini Aoste ter južnotirolske Nemce, vendar pa ne v celoti, Slovenci pa bi bili povsem odrezani od svoje kulturne matice. Tako je bil soglasno sprejet popravek, ki za nemške, francoske, ladinske in slovenske televizijske oddaje (ko bodo) predvideva obvezno kulturno sodelovanje tudi s Švico, Avstrijo in Jugoslavijo. Iz kulturno-jezikovnega zaledja bodo morale manjšinske televizijske oddaje zajemati vsaj 60 odstotkov programov, vključno s programi, ki bodo pripravljeni v sodelovanju z matičnimi radio-televizijskimi hišami.

Pomembno se zdi tudi določilo o »skupnostnih radijskih postajah«, ki torej niso povsem komercialne, pač pa izraz posebnih družbenih ali kulturnih skupnosti. Za take postaje predvideva zakon nekatere olajšave in poseben režim.

Vladna večina vsekakor ni hotela sprejeti skupnega popravka manjšinskih senatorjev, ki je določilo o reformi RAI in ustanavljanju manjšinskih televizijskih oddaj spreminjal v obve-

zujoče in takoj uresničljivo. Očitno želi imeti vlada tudi v tem primeru proste roke.

● Množična zastupitev

izpitu, saj že četrti dan čakamo na uradno informacijo o zastupitvi«.

Bolnike, ki so razmeščeni v več klinikah, je obiskal tudi predsednik pokrajinske vlade Jusuf Zejnullahu, ki je ob tem dejal naslednje: »Določeno število občanov je v dopoldanskih urah iskalo zdravniško pomoč v medicinski fakulteti v Prištini. V glavnem so to osebe iz Podujeva. Vsi, ki so zahtevali pomoč, so odpremljeni v bolnišnice in so deležni vse zdravniške nege. Nihče med njimi ni v nobeni življenski nevarnosti. Doslej se je prijavilo okoli 200 oseb, medicinska fakulteta pa je strokovno in organizacijsko pripravljena, da jim nudi pomoč. Zdravstveni organi v pokrajini, SR Srbiji in Jugoslaviji so razdelili načrt za vključitev strokovnjakov v ustrezno opremo in zdravili, ki naj bi se vključili v delo na tukajšnji medicinski fakulteti. Delali bodo tudi pri ugotavljanju vzrokov za tegobe, ki jih čutijo te osebe. Ni treba nasedati nobenim dezinformacijam. Prosim, da ne širite nobene panike. Dejstvo je, da nihče ni v življenski nevarnosti. Ta hip je najpomembnejše - poskrbeti za vse, ki potrebujejo pomoč - vse drugo je zdajle manj pomemb-

no.« Ne Zejnullahu ne dekan Gashi nista hotela komentirati nekaterih novinarskih vprašanj, denimo, kako to, da so zastupljeni samo Albanci.

V Podujevu je bilo na ulicah v središču mesta več tisoč Albancev, ki so mirno izražali svoj protest, ker so jim, kot so poudarjali, zastupili otroke. Nekaj čez poldan je prišlo v bližini poslopja občinskega partijskega komiteja do kričanja in množica je zdrvela v to smer. Kmalu se je pred komitejem trlo ljudi. Masa je valovala sem in tja, vmes so se slišali klici, roke so se dvigovale v zrak. V bližini ni bilo videti nobenega policista. Povedali so, da so prišli zastupljevalca. Srb je in bil je oborožen s pištolo, je dejal eden iz množice. Srbi, napišite, »četniki« nas zastupljajo, je dodal drugi. Množica se je še kar naprej prerivala in valovala v več smereh, nekdo je dejal, da so zastupljevalca zaprli v poslopje komiteja in da čakajo, da ga bodo izročili policiji. V tem predahu je eden od sogovornikov povedal, da so prijeli nekoga domačina, ki se je izselil in ki sedaj živi nekje v okoli Niša ali Blaca. Dejal je, da so strup vrgli v osnovne šole v Donjih Lapašticah, Bajčinu, Dobrem Dolu, Dumnici in Podujevu v srednji šoli Đuro Đaković in v osnovnih šolah J. B. Tito in Bratstvo in enotnost. Sogovorniki, ki se jih je nabrala cela gruča, potem ko smo se nekoliko oddaljili od množice, so zatr-

jevali, da gre za organizirano skupino zastupljevalcev, okoli 20 naj bi jih bilo. Dejali so, da so strup vrgli v šole, v vodo, v nekatere hiše, v smeti, povsod. Pet ali šest smo jih že prijeli, so dopovedovali. Sami? Sami. Policija se ne zmeni za nas Albance. Ponovno je v množici začelo močnejše vreti in kmalu je postalo jasno, da bodo domnevnega zastupljevalca odpeljali proti poslopju policije. Množica je naredila nekakšen špalir, tam, kjer naj bi bil ujetnik, pa so se prerivali, vpili. Še vedno ni bilo nikjer videti nobenega policista. Tako kot so vlekli ujetnika, tako se je špalir podiral. Čeprav so šli mimo komaj nekaj korakov vstran, nisem razbral, kdo je ujeti in kdo vse ga vodi. Šele ko so se povzpeli na most čez bližnji potok, neposredno pred glavno ulico in občino, sem zagledal ob ujetniku enega samega policista, vsega pomečkanega in brez kape. Domnevnega zastupljevalca so odpeljali proti policiji.

Albanci so še naprej vztrajali na ulici. Pripovedovali so, da so v neki bežeči »katrci« z beograjsko registracijo, ki se je prevrnila, prijeli še dva zastupljevalca. Zatrjevali so, da so pod sedeži našli nekakšne strupene kuglice, kot frnikole. Nekdo drugi je govoril o strupu v razpršilu, tretji, da so v vasi Donje Ljupče našli eksploziv s časovnim sprožilom. To je bila ena od mnogih dezinformacij, saj, ko smo po-

zneje preverjevali v vasi, nihče ni nič vedel o kakem eksplozivu.

V podujevski policiji, kjer se je skupina specialcev pripravljala na morebitno posredovanje, so nas napotili k načelniku. Ta nas ni mogel sprejeti. Iz pogovora z novinarjem prištinskega Jedinstva, ki je prav tako skušal priti do načelnika, sem zvedel, da se je na policijo zatekel kakih 20 Srbov. Povedal je tudi, da so Albanci privlekli do policijske postaje pretepenega, do pasu slečenega Srba. Vrgli so ga na tla pred vhodom, je dejal in dodal, da so ga njihovi reporterji slikali s prvega nadstropja. Ostaja nejasno, kako so ga mogli privleči do vrat, ne da bi policija posredovala. Pogovor, v katerem so se vmešali še nekateri policisti, zatrjujoč, da so enega od pretepenih odpeljali s helikopterjem, je prekinil policist, ki ni dovolil, da bi nepooblaščen posredoval informacije.

Proti večeru je dekan medicinske fakultete Alush Gashi sporočil, da so v oskrbo sprejeli 370 bolnikov. Dejal je, da bodo zdravstvene ustanove iz vse države opravile analize njihove krvi in seča. Medicinski fakulteti v Prištini je prišla na pomoč zdravniška ekipa iz Beograda.

Na Kosovu so ljudje vznemirjeni. V Glogovcu je protestiralo več sto žena. Zbiranje Albancev so opazili v vseh okoli Prizrena, v Prištini pa je neki pogreb prerasel v manjše demonstracije.

Jutri v Špetru prvo tovrstno zborovanje

Maccanicov osnutek v ospredju zbora izvoljenih predstavnikov

ŠPETER - Vladni zakonski osnutek o ukrepih »v korist slovenskega prebivalstva v tržaški in goriški pokrajini ter prebivalstva slovenskega porekla v videmski pokrajini« je bil za slovensko narodnostno skupnost pomemben dogodek. Z vsebinskega vidika je predlog, ki ga je sestavil minister Maccanico, pomanjkljiv, kljub temu pa predstavlja prvi celovitejši predlog za zaščito manjšine, ki ga je izdelala kakšna italijanska vlada.

Kdaj bo zakonski predlog začel svojo parlamentarno pot ni še povsem jasno, možno pa je, sodeč po nekaterih govoricah, da bi do tega lahko prišlo v doglednem času. Prav ta okoliščina je bila v spodnjo budo za sklic zbora izvoljenih predstavnikov manjšine, ki bo v soboto s Špetru. Zbor izvoljenih predstavnikov je zamisel, o kateri se govori že precej časa in za katero so se opredelile razne komponente. Kaže, da je tokrat s skupnim naporom in angažiranjem vseh uspeła. Poleg tega ne gre prezreti dejstva, da je bil za kret zbora določen Špeter, glavno središče Nadiških dolin in sedež tamkajšnje Gorske skupnosti.

Vabilo k udeležbi na zbor je podpisalo 31 predstavnikov, ki so bili izvoljeni v upravna telesa italijanske republike, dežele Furlanije-Julijske krajine in v krajevne ustanove. Med podpisniki, ki geografsko izhajajo iz vseh treh pokrajin, politično pa pripadajo pe-

tim strankam, je tudi kopica županov, med katerimi so številni iz videmske pokrajine.

Vse to daje jutrišnjemu zboru v Špetru poseben pomen. Poleg tega bo to, če nas spomin ne vara, prvi tovrstni zbor predstavnikov manjšine. Poleg izvoljenih zastopnikov pa bodo na srečanju še predstavniki obeh krovnih organizacij, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij.

Položaj manjšine in še zlasti Maccanicov zakonski predlog bodo v ospredju razprave. Cilj zbora je namreč razčleniti zakon-

ski osnutek in preučiti možnost oblikovanja predloga popravkov, da bi vladni načrt v večji meri ustrezal pričakovanjem narodnostne skupnosti. Vladni osnutek na primer ne upošteva vsega narodnostno mešanega teritorija in je še zlasti skop v odnosu do manjšine v videmski pokrajini. Ali res ne bi bilo mogoče doseči, v spremenjenih in bolj ugodnih pogojih, možnost vsebinsko bogatejše zaščite?

Stališča so o tem vprašanju dokaj raznolika. Jutrišnji zbor v Špetru pa dokazuje voljo in pripravljenost iskanja skupnega jezika. Že samo to ni malo.

Kmetijski zadrugi TS in KP ustanavljata mešano podjetje

KOPER — Kmetijska zadruga Trst in Kmetijska zadruga Agraria Koper sta pred podpisom pogodbe o ustanovitvi mešanega združenega podjetja. Kot je povedal direktor koprskih zadrug Mirko Kosmina, obe zadrugi veže že nekajletno sodelovanje predvsem na področju kmetijske stroke. To sodelovanje pa bodo z ustanovitvijo mešanega podjetja skušali razširiti in dopolniti še s poslovnimi interesi.

Osnovni cilj podjetja bo oskrbovanje koprskih Agrocentrov trgovine s semeni, škropivi in

drugimi zaščitnimi sredstvi, kmetijskimi pripomočki in orodjem ter opremo in stroji, s čimer bi odpravili tukajšnje skromno in dokaj neredno ponudbo. S tem bi lahko marsikateremu kmetu in vrtničkarju prihranili čas in stroške potovanja in nakupovanja čez mejo. Poleg tega KZ Trst in KZ Agraria Koper načrtujeta tudi nekaj skupnih vlaganj v predelovalne zmogljivosti, med katerimi bo verjetno prvo na vrsti postavitve oljarne za predelavo oljk v Kopru.

I. U.

Zaradi razhajanj glede vprašanja narodnih in drugih manjšin Karel Smolle zapušča Zelene

CELOVEC — Karel Smolle, edini koroški slovenski poslanec v avstrijskem parlamentu, je butnil v zelena vrata. Na jesenskih državnoborskih volitvah ne bo vnovič kandidiral na listi stranke Zelene alternative, kratko zelenih. Povod za dokončni razhod z zveznim vodstvom zelenih je bil sklep tega telesa, da vzame vprašanje narodnih in drugih manjšin v svoje roke.

Karel Smolle je bil kot predstavnik avstrijskih narodnih manjšin izvoljen z glasovi zelenih leta 1986. Zadnji koroški Slovenec, ki je bil poslanec v dunajskem parlamentu, je bil do začetka prve svetovne vojne Franc Grafenauer.

Smolle je napadel zvezno vodstvo zelenih, češ da uporablja »diktatorsko-totalitarne metode«, da so se tam vgnezdili novi ljudje, »nova generacija spletkarjev, ki se želi dokopati do vodstva«. Z najnovejšim sklepom zveznega vodstva je zdaj avtonomija avstrijskih narodnih manjšin v nevarnosti. Tudi poslanec Smolle, ki je hkrati predsednik slovenske volilne liste KEL (Koroška enotna lista), je sporočil, da se delegati KEL ne bodo udeležili manjšinskega kongresa Zelenih 8. aprila na Dunaju. Odnosi KEL z zveznim vodstvom Zelenih so »zamrzni, pač pa bodo še naprej sodelovali s koroškimi Zelenimi. Smolle bo ostal poslanec do konca mandata.

Zeleni, ki imajo na Dunaju sedem (od 183) poslanskih mandatov so edina stranka, ki daje svoje glasove za izvolitev predstavnikov manjšin. Tako je poleg Smolleta kot zastopnika narodnih manjšin predstavnik invalidov in drugače prikrajšanih državljanov poslanec Manfred Srb.

Smolle je zlasti gorak poslovedčemu predsedniku Zelenih Voggenhuberju, ki je ob nedavnem koroškem kongresu Zelenih napovedal ločitev zveznega vodstva od manjšinske politike na Koroškem, ker da ne gre, da bi se koroški Slovenci obračunavali med seboj na hrbtu stranke Zelenih.

Ambasador SFRJ Dušan Štrbac v Pordenonu

TRST — Včeraj je ambasador SFRJ Jugoslavije v Italiji Dušan Štrbac obiskal pokrajino Pordenone. Ob 11. uri je imel razgovore s predstavniki najvišjih oblasti pokrajine, nato pa s predstavniki pordenonskih podjetij in združenj. V popoldanskih urah si je ambasador Štrbac ogledal prostore tovarne Zanussi in podjetja FAMUP v mestu Porcia. Obisk v pordenonski pokrajini je eden od načrtovanih obiskov, ki jih jugoslovanski ambasador opravlja v pokrajinah F-JK s ciljem, da bi spoznal tukajšnje možnosti za pospešitev gospodarskega sodelovanja, ki se sicer ugodno razvija med obema državama.

Začeli so rekonstrukcijo Šmarske ceste

KOPER — Na Koprskem so včeraj odprli novo gradbišče na cesti. Delavci Cestnega podjetja Koper so namreč začeli s pripravljalnimi deli rekonstrukcije celotne trase Šmarske ceste od križišča pri tovarni Tomos do križišča proti vasi Šmarje. Šmarska cesta je zaradi obrabljenosti asfalta že dlje časa med najnevarnejšimi cestami, ki je v zadnjih dveh letih zahtevala tudi izredno visok krvni davek.

Delavci koprskeske Cestnega podjetja bodo najprej zakrpali vse razpoke, potegnili izravnalno plast asfalta, nanj pa na koncu položili še asfalt, ki bo vseboval ustrezen eruptivni material. S tem bi odpravili spolzkost ceste ob dežju, ki je bila doslej vzrok za številne prometne nesreče. Kot smo že pisali, je denar za popolno rekonstrukcijo Šmarske ceste v obliki izjemno ugodnega posojila zagotovila območna zavarovalna skupnost Triglav iz Kopra. Rekonstrukcija ceste bo trajala približno dva tedna.

I. U.

MANJŠINSKI MOZAIK

Razgledi po manjšinski teoriji in praksi

Piše: Pavel Stranj

Španska Galicija: primer večine ki ima manjšinski kompleks

Skraini severozahodni vogal Španije nosi ime, ki lahko površnega opazovalca zavede, da ga zamenja z neko drugo pokrajino, ki leži na meji med Poljsko in Sovjetsko zvezo, obe se namreč imenujeta "Galicija". Španska pokrajina, o kateri bo tu govora, nima razen imena, prav nič skupnega z vzhodnoevropsko soimenjakinjo. Gre za deželo, ki je za tretjino večja od Slovenije, enako goste naseljena in kjer velika večina prebivalstva govori izvirni domači jezik, ki mu domačini pravijo "gallego", tu pa bo poslovenjen v "gališčino".

Galicija in z deželo vred tudi njen jezik, sta pravzaprav le podaljšek Portugalske proti severu in to se razodeva tudi v njuni zgodovini. Kot že samo ime pove, so glavni kulturni pečat dali pokrajini njeni davni prebivalci keltskega rodu, sorodniki Galcev, ki so naseljevali današnje Francijo. Keltske korenine še danes "štrlijo" iz tal, zlasti v podobi krajevnih imen, kar ne preseneča, saj so se Kelti lahko nemoteno razvijali več kot pol tisočletja. "Zmotili" so jih šele Rimljani, ki so tudi tu dali svoj pečat krajevni kulturi. Sledili so razni valovi germanskih ljudstev, ki so v teku preseljevanja narodov dosegli tudi ta odmaknjeni kot Evrope. Sprva so prišli Švabi, nato so jih dolgo nadomestili Vizigoti, in po kratkem "obisku" Arabcev se je pokrajina vključila v zgodovino oblikovanja moderne španske države. Zelo zgodaj je pokrajina postala del Kastiljske krone (leta 1126) in tu je bilo tudi žarišče španske srednjeveške krščanstva, (v romarskem središču Santjaga Kompostelskega), ki je bilo bistveno duhovno orodje za zmago nad arabsko oblastjo.

Približno istočasno je postala neodvisna država tudi Portugalska (leta

1143) in od tedaj je jezikovni razvoj obeh pokrajin, Galicije in Portugalske, iz skupnega jedra šel različno pot. Današnja gališčina je seveda še vedno veliko bolj podobna portugalsčini, kot pa španščini, a skoro tisoč let ločenega razvoja je vsekakor pustilo svojo sled.

Zelo značilna je tudi sodobna zgodovina Galicije: z razliko od ostalih dveh španskih pokrajin, kjer živijo močne manjšinske narodnosti (Katalonije in Baskije) se tu v moderni dobi ni razvila industrija. To je imelo kot posledico, da se ni razvilo niti močno meščanstvo, ki je v omenjenih dveh pokrajinah prevzelo domač jezik, kot svoj spoznavni narodnostni element. V obeh pokrajinah se je domači jezik zato tako močno zasidral v javni rabi, da ga ni uspel izkoreniniti niti frankizem. Obratno se je zgodilo v Galiciji: večina domačega prebivalstva je ostalo na podeželju, ni se razvilo moderno meščanstvo in jezik ni dosegel priznane javne vloge.

V letih 60. se je sicer razvilo močno avtonomistično gibanje, ki je plačalo za svoj boj tudi visok krvni davek in v Argentini ustanovilo celo vlado v izgnanstvu, a to ni bilo dovolj, da bi danes v avtonomni pokrajini Galiciji domači jezik dosegel vlogo, ki mu jo formalno priznavajo uradni zakoni.

Statut avtonomne pokrajine namreč določa jezikovno enakopravnost gališčine s španščino in na nekaterih področjih celo ekskluzivno rabo domačega jezika (na pr. v krajevnih imenih). Javne oblasti imajo dolžnost da spodbujajo poznavanje in rabo domačega jezika in vsi državljani imajo pravico da se ga naučijo in rabijo na vseh področjih javnega življenja. Tako pravijo zakoni, praksa je nekoliko različna. Krajevna imena na tablah so povsod v španščini in višji upravni organi imajo težave že pri tiskanju dvojezičnih tiskovin, kaj šele pri uvajanju gališčine v javno dopisovanje. Tudi v šolah je gališčina uradno obvezna, a dejansko diskriminirana. Aktivisti imajo težave že pri dokazovanju da "normalizacija" uporabe gališčine ni nobeno nasilje ali "prevarikacija" nad tistimi, ki govorijo špansko.

Zato je eden od organov nove avtonomije posvečen izključno jezikovnemu vprašanju, imenuje se "Generalna direkcija jezikovne politike".

Galicanci niso majhen narod, vsega jih je najmanj pet milijonov, od tega trije milijoni v domovini, glede tega bi ne smeli imeti kompleksov, a kot omenjeno tisoč let jezikovne podrejenosti se ne da odpraviti v nekaj letih ali v eni generaciji. Po uradnih raziskavah je danes jezikovno stanje naslednje: na splošno rabi gališčino v vsakdanji rabi 69% prebivalstva. Od tega je jezik najmanj razširjen med uradniki in višjimi kadri (gališčino rabi le od 22 do 30%), največ med upokojeanci in kmeti (med 79 in 93%), srednje pa med malimi trgovci in kmeti (med 68 in 73%). Zanimiva je tudi slika jezikovne rabe med otroki: v mestih jih rabi gališčino manj kot 10%, v večjih naseljih približno 30%, v majhnih vaseh pa 65%.

Iz teh podatkov je razvidno, da je jedro in temelj gališke kulture na podeželju, v nebroju malih vasi, kjer je domača kultura prisotna ne le v jeziku, ampak v vseh oblikah in izražju vsakdanjega življenja, od značilne arhitekture, odnosov znotraj vaške skupnosti, do značilnih instrumentov pri izvajanju narodne glasbe. Tu mora zrasti nova generacija, ki bo dojemala svoj materin jezik, od vsega začetka, kot povsem enakopraven.

JOŽE ŠIRCELJ

Sežanci pridno kolesarijo

SEŽANA — Program dela sežanskega kolesarskega kluba, ki je bil ustanovljen oktobra 1988 leta in ga vodi Ivo Jorgič, je za letošnje leto kar obsežen. Organizirali bodo tudi nekatere prireditve, ki jih do sedaj nismo bili vajeni, gojili pa bodo tradicionalne prireditve. Tako bodo prvo nedeljo spomladi organizirali šolska kolesarska tekmovanja za vseh pet osnovnih šol v občini. 3. junija pa bo tradicionalna prireditev kolesarski trin ali dan na kolesu na 35 km dolgi progi. Ob sežanskem občinskem prazniku 28. avgusta prireajo tekmovalno rekreativno prireditev Dan na kolesu, ki bo 26. 8. Lani so se te prireditve udeležili tudi kolesarji iz Ljubljane in ostalih klubov, žal pa jim je ponagajalo vreme. Povsem nova je prireditev Juriš na Štjak, ki bo 28. oktobra, postala pa naj bi tradicionalna. Bo odprtega značaja, kar pomeni, da se jo lahko udeležijo tudi rekreativci.

Poleg dirk na domačem terenu, ki jih bodo organizirali, pa se bodo udeleževali tudi prireditve doma ter v zamejstvu. Omeniti velja tudi kolesarjenje prijateljevstva v Novi Gorici, kjer je lani sežanska ekipa osvojila pokal kot

najbolj množična sodelujoča ekipa. Da skrbijo za množičnost, priča tudi podatek, da preko 40 mladih aktivno sodeluje v klubu. Tako se ob četrtkih od 16.30 do 18. ure dobivajo na treningih v stari osnovni šoli v Sežani, naslednji dan pa po 17. uri v bazenu Mastoso v Lipici. Poleg tega pa vsak še individualno vadi in si nabira kondicijo. Se nadalje bodo največ pozornosti namenili usposabljanju mlade generacije. Treba jih je psihofizično pripraviti na šport, šele kasneje na aktivno kolesarstvo in tekmovanje. Tako bodo organizirali razna predavanja o športu.

Lani so si z lastnim delom preuredili vozilo in tudi letos razmišljajo o nabavi kombija za prevoz članstva na prireditve. Za popravilo koles urejajo delavnico, prostore zanj pa jim je odstopila Kmetijska zadruga Vinakras Sežana. Poskrbeli bodo tudi za zabavno rekreativno dejavnost. Prav sedaj poteka vpis v začetni in nadaljevalni plesni tečaj. Prijave sprejemajo na AMD Sežana vsak delavnik od 8. do 14. ure na tel. 73-440 ali pa Ivo Jorgič tel. 72707 po 20. uri.

-oks-

A. Stefančič
(Predsednik zadruge Mangart)

Miljski občinski svet bo o njem glasoval v sredo Novi župan Rossini predstavil proračun

Miljski župan Jacopo Rossini in odbornik za finance Antonio Sorgo sta na sredini seji miljskega občinskega sveta predstavila proračun za leto 1990. Razprava o njem bo na vrsti na današnji seji občinskega sveta, glasovanje pa bo sledilo v sredo, 28. marca.

Novi socialistični miljski župan, ki vodi petstransko koalicijo med KD, PSI, PSDI, PRI in Listo za Milje, je poudaril, da pomeni proračun važen politični akt, saj gre za prvo resnično sočeno med novim odborom in občinskim svetom. Proračun, kot beremo v poročilu tiskovnega urada Miljske občine, je operativni instrument, s katerim Rossinijev odbor namerava uresničiti program, ki je bil dogovorjen med strankami nove večine. Kot je sam Rossini poudaril, gre za obnovo miljskega zgodovinskega jedra, za razvoj turizma, za okrepitev javnih industrijskih storitev (voda, metan, smetarska služba), za cestne povezave s Trstom in z mejnimi prehodi, ki naj bi osvobodile mestni center sedanje prometne prenatrženosti. Gre za stare probleme, ki jih novi odbor po Rossinijevih besedah namerava rešiti ob istočasnem izboljšanju občinskih storitev, kot so otroške jasli, vrtci, oskrba ostarelih itd.

Položaj pa ni lahek, saj uspešno reševanje problemov zavirata predvsem dva elementa, kot je dejal Rossini: nezadostnost finančnih sredstev, s katerimi razpolagajo krajevne uprave (in k

temu je treba pristeti, je poudaril župan, še pasivo 800 milijonov, ki jih je novi odbor podedoval od prejšnjega), ter neustreznost občinskega aparata. "Operativna sposobnost našega osebja in organizacija dela sta bila zame in za odbornike najslabše presenečenje," je dejal župan, ki je tudi namignil na zaviralno akcijo, ki naj bi jo vodil sindikat CGIL. Na koncu svojega posega na sredini seji miljskega občinskega sveta pa je Rossini še opozoril občane, naj ne pričakujejo hitrih sprememb, saj bo probleme mogoče rešiti le s postopno akcijo.

Odbornik Sorgo pa je v orisu proračuna poudaril predvsem neustreznost razpoložljivih sredstev, pri čemer je izrecno omenil stare dolgove z ACEGA za dobavo vode (več kot poldruga milijarda lir) ter preizkušnje nekatere občinskih uslug, ki ne krijejo 36 odstotkov realne cene, kot nasplošno določa zakon. Zato bo po njegovem treba "ažurnirati" tarife za menze in za uporabo športnih igrišč in telovadnic.

Kot rečeno, se bo miljski občinski svet spet sestal danes, ko bo na dnevnem redu razprava o proračunu, in v sredo, 28. marca, ko naj bi ga dokončno odobrili. Naj omenimo, da v miljski občini ne bo majskih upravnih volitev, saj so občinski svet obnovili na lanskih predčasnih volitvah, po katerih je morala Lista Frausin kljub ohranitvi relativne večine predati oblast drugim strankam.

Poročilo z zadnje seje predsedstva Obračuni in proračuni ZSKD v mavričnem svetu kulture

Na seji, ki je bila v sredo, je predsedstvo Zveze slovenskih kulturnih društev pregledalo in ocenilo pomembnejše letošnje pobude in hkrati spregovorilo o najvažnejših "točkah" nadaljnjega programa.

ZSKD je dejansko postala članica konfederacije ARCI, kar bodo slovesnejše potrdili na nekaterih pobudah v Rimu in Trstu. V kratkem bodo pripravljene nove izkaznice Zveze, o čemer je bil govor na zadnjih sejah glavnega odbora. Stekla bo torej kampanja za novo včlanjevanje med društvi. Seveda bo to pomemben trenutek, saj izkaznice ne bi smele biti le birokratsko potrdilo o članstvu, ampak bodo pomenile tudi vsebinsko pripadnost širokemu in mavričnemu (takšne bodo tudi barve izkaznic) gibanju kulturnih delavcev in ljubiteljev.

Člani predsedstva so spregovorili tudi o letošnji skupni Prešernovi proslavi. Ugotovili so, da obstaja, mimo te ali one polemike, jasna potreba po prireditvah, ki naj dokazujejo in utrjujejo zavest o slovenskemu narodu kot čvrsti skupnosti, ki ostane taka kljub vsakovrstnim razlikam, ki so solodobnega življenja. Prešernova proslava je potrdila omenjeno voljo in potrebo.

ZSKD se je na podlagi programa, ki so ga začrtali že na zadnjem občnem zboru, strokovno lotila fiskalne problematike. Gre tu za dokaj zapletena vprašanja in probleme, saj je status or-

ganizacij prostovoljcev v bitvu slabo definiran, vsekakor njim v škodo. Kulturna in njim podobna društva so po statutu organizacije brez pridobitniških namenov, ker pa morajo "živeti", in to je nemogoče brez denarja, morajo opravljati najrazličnejše dejavnosti. Same članarine in javne podpore so zdalec premalo za uspešno delo, v trenutku pa, ko društva nekaj ponudijo (od kulturne prireditve pa do šagre) za "denar", stopijo v veljavo zakoni podjetja. Prihaja torej do paradoksa, da se mora društvo, ki se želi avtofinansirati, spoprijeti z obširno fiskalno problematiko, ki ji je težko kos. Absurdno je namreč to, da bodo morale kulturne ustanove dajati skromne dohodke komercialistom, ne pa kulturnim dejavnostim. ZSKD se je odločila, da se s stvarnostjo "spopade", hkrati pa podpira prizadevanja sorodnih italijanskih organizacij za vsedržavni zakon, ki naj končno in primerno uredi status ljubiteljskih organizacij.

Člani predsedstva ZSKD so pregledali potek letošnje pevske revije Primorska poje in ugotovili, da bo treba zadeve temeljito spremeniti in urediti ter najti ustrezno "formulo", ki bo upoštevala različne želje, potrebe in seveda možnosti. Nejasni kompromisi in "izhodi iz sile" namreč nikomur ne koristijo, še najmanj pa pevskim zborom in ljubiteljem petja.

Predsedstvo ZSKD je nadalje pričelo razpravljati o občnem zboru Zveze,

ki bo letos. Predvidoma bo občni zbor v začetku jeseni, priprave nanj pa bodo zahtevale precej naporov, saj nova stvarnost zahteva tudi statutarne in organizacijske spremembe.

Predsedstvo zveze je na svoji zadnji seji proučilo tudi predlog, da bi v Trstu priredili vsedržavno zasedanje konfederacije ARCI. Predlog je dalo vsedržavno predsedstvo konfederacije, zasedanje pa bi pomenilo pomemben trenutek za naše mesto in seveda za Slovence. Tema zasedanja bi bili odnosi med Zahodom in Vzhodom, v mestu ob meji pa bi zadobila problematiko otiplivejših razsežnosti. Predsedstvo ZSKD je soglašalo z oceno, da bi bilo takšno zasedanje pomemben dogodek, terjalo pa bo dokajšnje organizacijske energije in temeljito pripravo. Zato se bo Zveza povezala tudi s sorodnimi organizacijami, ki ji lahko pomagajo pri načrtovanju pobude, saj je pomembno, da bo čim uspešnejša.

Predsedstvo Zveze slovenskih kulturnih društev je obravnavalo tudi poseg karabinerjev v Domu Anton Ukmar pri Domju. Dogodek je negativno odjeknil med člani društva Fran Venturini in prebivalci, o njem pa je spregovoril tudi dolinski župan Svab na zadnji seji dolinskega občinskega sveta. Predsedstvo Zveze je ponovno izrazilo svoje začudenje in neodobravanje zaradi načina, kako so sile javnega reda postopale.

Od danes do 29. marca bodo agencije zaprte

Odločen protest zavarovalnih agentov za boljšo ureditev odnosov z družbami

Čprav smo pri nas na proteste uslužbencev raznih področij že navajeni, je napovedana večdnevna stavka agentov zavarovalnic vseeno izvala precejšnje presenečenje. In to iz več razlogov: prvič, ker gre za sektor, ki je v očeh javnosti zelo dobičkonosen in zato velja prepričanje, da vsi v njem dobro zaslužijo, in drugič, ker je protest zavarovalnih agentov tako oster. V skladu z odločitvijo sindikalne organizacije zavarovalnih agentov SNA (Sindacato nazionale agenti di assicurazione) na vsedržavni ravni bodo namreč od danes do 29. t. m. vključno zavarovalne agencije zaprte za občinstvo tudi na Tržaškem.

Večdnevno zaprtje zavarovalnih agencij bo seveda povzročilo precejšnje težave med uporabniki. Vendar pa so v konkretnem, pravijo zavarovalni agenti, težave precej omejene in bodo v bistvu prizadele zamudnike. Razne zavarovalne pogodbe so v povprečju veljavne vsaj še 15 dni po roku zapadlosti, večji problem nastane, če zapade tako imenovana zelena karta, ki je nujno potrebna, če hočemo z osebnim avtomobilom v tujino. Ne glede na morebitne težave pa so se agenti odločili za večdnevni protest, kajti z enim dnevom ne bi na nikakršen način prizadeli zavarovalnih družb.

Nedvomno je res, da je svet zavarovalnic zelo bogat, pravijo nadalje agenti, vendar ga družbe upravljajo kot imperij in so pri delitvi dobičkov izredno »previde«. Agenti namreč niso uslužbenci družb, temveč so posredniki med njimi in občinstvom, kateremu ponujajo raznovrstne usluge, se pravi sklepanje različnih zavarovalnih pogodb. Glede lastnega zaslužka agenti poudarjajo, da živijo samo od provizij na pogodbe, ki so jih v imenu družb sklenili z uporabniki, kar pomeni, da se preživljajo izključno s svojim

delom, ki sloni na pogodbi s posameznimi družbami.

Spor, ki je izval tako odločen protest, izvira iz nerazčiščenega odnosa med agenti in družbami, ki so včlanjene v združenje ANIA (Associazione nazionale imprese assicurative). Zadeva vsedržavna pogodba, ki je urejevala in dejansko še danes urejuje odnose med agenti in zavarovalnicami, nosi letnico 1981. Ne samo, da je že zdavnaj zapadla, pravijo člani sindikata SNA, temveč je med tem časom prišlo do velikih sprememb, ki pogojujejo tudi odnose na področju zavarovalništva.

Ne pri združenju zavarovalnih družb ne na ministrstvu za industrijo zavarovalni agenti niso naleteli na posluš za svoje zahteve. V bistvu zahtevajo, da bi podpisali novo vsedržavno pogodbo, ki bi agentom nudila večje garancije kot doslej. V zadnjih letih so se namreč začele družbe posluževati tako imenovanih alternativnih kanalov, kar z bolj preprostimi besedami povedano pomeni, da so sklepanje

raznih zavarovalnih pogodb dale v zakup bankam, finančnim družbam in tudi marketom. S tem, pravijo sindikalni predstavniki zavarovalnih agentov, pa kršijo italijansko zakonodajo, ki predvideva, da so posredniki med družbami in širšim občinstvom lahko samo agenti in brokerji.

Med drugim zakonska določila predvidevajo, da so tako eni kot drugi vpisani v posebno zbornico, kar istočasno nudi garancijo občinstvu o njihovi poklicni resnosti. Ob tokratnem protestu agenti tudi poudarjajo, da je »alternativno« sklepanje pogodb, se pravi mimo agentov in brokerjev, cenejše, vendar nikakor ne zagotavlja celotnega servisa. S podpisom pogodbe npr. preko kreditne kartice si posameznik ne zagotovi pomoči, ko bi moral uveljaviti pravice, ki mu jih daje pogodba. Agenti pa niso uporabnikom na razpolago samo ob podpisu, temveč tudi, ko nastopijo morebitne težave. Zato pa ne morejo nuditi tako ugodnih finančnih pogojev, kot jih tako imenovani alternativni kanali, preko katerih pa se v družbe ob minimalnih stroških stekajo visoke vsote denarja.

Zato zavarovalni agenti ob tokratnem izredno ostrem protestu poudarjajo, da se zavzemajo za priznanje dostojanstva lastnemu poklicu in tudi za koristi uporabnikov. Ob napovedi stavke so izjavili, da se zavedajo težav, ki jih bodo povzročili, vendar pa je bila po njihovem mnenju tako odločna akcija nujna, kajti reševanje vprašanja se hote zavlačuje že leta.

Pri tem naglašajo, da so sami iznesli veliko predlogov glede ureditve odnosov med njimi in družbami, vendar se te od njih obnašajo precej oblastniško. O teh vprašanjih bodo tržaški člani sindikata SNA razpravljali na današnji skupščini zavarovalnih agentov, ki bo na sedežu krožka RAS v Ul. S. Caterina od 9.30 dalje.

Tradicionalna prireditev bo od 5. do 8. maja

V Dolini se fantje in dekleta že pripravljajo na majenco '90

Kako je običaj majence globoko zakoreninjen v srcih mladih Dolinčanov, v prvi vrsti dokazujejo priprave vaških fantov in deklet, ki so se že pred več kot mesecem dni zbrali na prvi uri. Drugo tako množično srečanje pa je bilo na vrsti v sredo zvečer, ko so člani fantovske in dekleške žestvarne začrtali glavne obrise letošnjega praznika. Seveda ima majenca kot tradicionalni praznik svoja točna značilna, takorekoko obredna pravila, ki jih organizatorji iz leta v leto vestno spoštujejo, čeprav se nekatere malenkosti pač po sili razmer morajo prilagajati ritmu sodobnosti. Kljub temu je vsako leto dovolj dela s pripravami na praznik, z določanjem posameznih vlog, s porazdeljevanjem funkcij, z iskanjem primernih skupin, ki naj bi te praznične dni še obogatile dogajanje pod visokim, okrašenim majem.

Kot veleva običaj, je bila glavna točka prve fantovske in dekleške ure

izvolitev predsednika Majence '90. Letos bo na čelu parterjev in parter korakal Andrej Šik, ob njem pa še predstavnica dekleške, ki jo 'bo dolinska mladina sicer izvolila na prihodnji uri. V tem skoraj poldrugem mesecu priprav se je tudi redno sestajal odbor Majence '90, ki je med drugim že v glavnih obrih izdelal letošnji kulturni spored in določil dvojice mladih Dolinčanov, ki bodo kot parterji in parterce v nedeljo popoldan otvorili ples pod majem.

Majenca se bo letos začela v soboto 5. maja, in se zaključila v torek, 8. maja. Kot vsako leto bosta v okviru tega vaškega praznika, ki letos pravzaprav sovpadajo z upravnimi volitvami, tudi tradicionalna občinska razstava domačih vin in likovna razstava amaterskih ustvarjalcev. (dam)

Na sliki (foto Magajna): utrinek z druge ure fantovske in dekleške dolinske majence.

Danes v Tržaški knjigarni

Predstavitev knjige o domači obrti

Narodna in študijska knjižnica - Odsek za zgodovino in Tržaška knjigarna prirejata danes predstavitev knjige "Domače obrti na Slovenskem", ki jo je napisal Janez Bogataj. Predstavitev bo ob 18. uri v prostorih Tržaške knjigarne, Ul. sv. Frančiška 20, o vsebini knjige in o tem, kako je nastala, pa bo spregovoril sam avtor.

Slovensko javnost v Italiji

VABIMO

na javno razpravo s kandidatom za predsednika Republike Slovenije

dr. JOŽETOM PUČNIKOM

SLOVENIJA IN SLOVENCIV ITALIJI V 90. LETIH

ki bo v Kulturnem domu v Trstu v ponedeljek, 26. t. m., ob 20.30 SLORI

IZREDNI POPUSTI

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20

na knjigah,
grafikah
in folklornih predmetih
do 31. MARCA

Pomemben znanstveni seminar na sejmu Protarec

Kako ubraniti stara mestna poslopja pred korozijo časa in onesnaženja

V prostorih tržaškega velesejja pri Montebellu, na železniški postaji pri Campu Marziu in na Pomorski postaji bo od 27. do 31. t. m. sejem "Protarec", na katerem bodo razstavljali najrazličnejšo opremo, ki služi pri civilni zaščiti in za varstvo okolja. V okviru prireditve pa bo 29. t. m. seminar o obnovi starih stavb. Seminar prireja Italijansko združenje za obnovo starih poslopj, ki deluje od leta 1977.

Vprašanje, ki se ga bodo lotili, je vsekakor obširno in pomembno. Trst so izbrali za sedež seminarja, ker je tu vprašanje močno občuteno in je, kot piše v tiskovnem sporočilu Tržaške velesejske ustanove, lahko pravi laboratorij za proučevanje problema. Morski zrak, precejšnja stopnja onesnaženosti, gost promet in druge okoliščine povzročajo na tržaških poslopih precejšnjo škodo.

Na seznamu predavateljev je več znanih italijanskih in evropskih stro-

kovnjaki, glavna tema pa bo obnova hiš, ki so jih prizadeli požari, potres in seveda onesnaženje. Razpravljali bodo o "navadnih" poslopih, kot tudi o stavbah, ki imajo zgodovinsko vrednost in jih je zato treba še posebno zaščititi pred zobovjem časa in nesnage. Gre torej za pomembne tehnične tematike, ki seveda ne zaobjemajo celotnega problema. Dejstvo je namreč, in tudi v tem oziru je lahko Trst laboratorij, da je veliko hiš potrebnih obnove preprosto zato, ker so stare in ker jih dolga leta nihče ne vzdržuje. V tržaškem starem delu mesta je nenavadno veliko poslopj, kjer nihče več ne stanuje in ki dejansko propadajo. Stene so razjedle sol, hrup in onesnaženost, razjedlo pa jih je predvsem dejstvo, da so tam življenjski pogoji nemogoči in da prebivalci niso imeli denarja, da bi hiše restrukturirali in so jih raje zapustili.

Ugotovitev ne želi zmanjšati pomena pobude, saj je vprašanje obnove hiš, ki so jih prizadele naravne katastrofe ali pa onesnaženje, karseda aktualno. V tem smislu je lahko pravi laboratorij tudi bližnja Furlanija, kjer so po potresu obnovili lepo število hiš in pri tem uporabili najmodernejše tehnike.

Na seminarju bodo strokovnjaki predstavili najnovejše materiale in tehnike, predavanja pa bodo "opremljeni" tudi z razstavo materialov, ki jih uporabljajo, ko obnavljajo prizadeta poslopja ali pa zato, da jih obvarujejo pred soljo in posledicami onesnaženja. Med predavatelji na seminarju gre omeniti prof. Thea Tassiosa z atenskega Politehničnega inštituta, ki je tudi član svetovnega odbora za antiseizmično inženirstvo, in inž. Mila Tomaževića, prav tako enega največjih evropskih izvedencev za antiseizmično inženirstvo.

pismo uredništvu

Zakaj ne tudi slovenska imena?

Spoštovano uredništvo, pred kratkim sem naslovil na SIP v Trstu prošnjo, da bi mi v telefonskem imeniku poleg italijanskega imena kraja bivanja navedli tudi izvirni domači naziv.

V četrtek, 22. t. m., sem dobil sledeč odgovor:

V zvezi z Vašim pismo sporočamo, da so v telefonskih imenikih navedeni samo anagrafski podatki, ki so nujno potrebni za korektno identifikacijo uporabnika. Glede občin in krajev bivanja pa navajamo samo uradno priznane nazive.

Zaradi tega ne moremo ugoditi Vaši želji.

Sprašujem se, ali naslovi občinskih listin in imena krajev, ki so napisana na tablah, niso zakoniti?

Silvester Metlika

Konec marca zapade rok za vpisovanje otrok v kolonije

Že več desetletij organizirajo slovenske dobrodelne ustanove počitniške kolonije za otroke od 5 do 16 let iz tržaške in goriške pokrajine. Doslej je te kolonije finansirala Dežela, letos bodo za to morale poskrbeti Pokrajine. Stariši bodo dodali le skromen prispevek. Čas za vpisovanje je samo do konca marca. Pazite, da ne zamudite tega roka! Vpisujejo šolske oz. občinske zdravniške asistentke. V pošte prideta gorska kolonija Slovenske Vincencijeve konference v Comegliansu ter kolonija Slokada v Dragi, od koder se vozijo tudi na kopanje k morju.

Za pojasnila se lahko obrnete v Trstu za Drago na tel. št. 226117, za Comeglians na tel. št. 43194 ali 764288. Na Goriškem dobite pojasnila na tel. št. 530924.

razna obvestila

Združenje jurskih upravičencev iz Bazovice vabi vaščane na SREČANJE danes, 23. t. m., v Bazovskem domu, da se pogovorimo o vaških problemih.

Uprava občine Dolina sporoča, da bo 34. OBČINSKA RAZSTAVA VIN od 5. do 8. maja 1990 v sklopu tradicionalne Majence v Dolini in vabi vinogradnike, da se prijavijo na razstavo še jutri, 24. t. m. Prijave sprejema občinsko tajništvo od 9. do 12. ure, tudi po tel. na št. 228110, 228127 in 228392.

Odbor za vzgojo in izobraževanje SKGZ in **Dijaški dom** v Trstu prirejata LETOVANJE ZA OTROKE IN MLADINO na Rakitni od 29. 6. do 13. 7. 1990 za otroke od 7. do 12. leta; v Kmetijski šoli Grm pri Novem mestu od 30. 6. do 14. 7. 1990 za mladostnike od 12. do 18. leta. Informacije in vpisovanje na sedežih SKGZ v Trstu - Ul. sv. Frančiška 20/III, tel. 368094; v Gorici - Ul. Malta 2, tel. 531644, od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure in v Dijaškem domu v Trstu - Ul. Ginnastica 72, tel. 573141, od ponedeljka do petka od 13. do 18. ure.

SKD Tabor - Opčine sklicuje v torek, 27. t. m., ob 20. uri v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju 22. REDNI OBČNI ZBOR.

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu - Donizetijeva 3 - sporoča, da 26. t. m. odpade redni ponedeljkov večer zaradi napovedanega istočasnega srečanja s kandidatom DEMOSA dr. Jožetom Pučnikom v Kulturnem domu v Trstu.

razne prireditve

KD Fran Venturini priredi KONCERT GODBENEGA DRUŠTVA PROSEK jutri, 24. t. m., ob 20. uri v centru Anton Ukmar - Miro pri Domju. Vljudno vabljeni!

Slovenski kulturni klub prireja jutri, 24. t. m., SREČANJE Z MLADIMI PREDSTAVNIKI KRŠČANSKIH DEMOKRATOV SLOVENIJE. Z njimi se bomo pogovarjali o politični situaciji v Sloveniji, o aprilskih volitvah in o njihovih prvih izkušnjah v svobodnem političnem delovanju. Začetek ob 18.30.

KD Primorsko vabi jutri, 24. t. m., ob 20.30 v Srenjsko hišo v Mačkolinje na ogled Linhartove veseligrde ŽUPANOVA MICKA. Uprizorijo jo člani dramske skupine KD Domovina iz Ospa v domačem narečju.

V nedeljo, 25. t. m., bo gost KD Kraški dom KVINTET HARMONIK GM s Proseka-Kontovela. Prireditve bo ob 18. uri v Kulturnem domu na Colu. Vabljeni!

SKD Slavec prireja "po izrednem uspehu" v nedeljo, 25. t. m., ob 18. uri v Kulturnem domu v Ricmanjih PONOVITEV ZAKLJUČNEGA VEČERA Ricmanjskega tedna z nastopom domačih skupin, združenega MePZ Slavec - Slovenec, ki ga vodi Ivo Lešnik, in dramske skupine z veseligrdo Pariz je pač Pariz v režiji D. Gorupa.

Zveza cerkvenih pevskih zborov vabi na jubilejno 20. revijo otroških in mladinskih zborov PESEM MLADIH, ki bo v nedeljo, 25. t. m., ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu.

SLOVENSKO
PLANINSKO
DRUŠTVO
TRST

sklicuje

dan, 23. marca 1990, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Trstu (Ul. sv. Frančiška 20, 2. nadstropje)

36. REDNI OBČNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. otvoritev občnega zbora; 2. izvolitev verifikacijske in volilne komisije; 3. spremembe statuta; 4. poročila predsednika, tajnika, blagajnika; 5. poročila načelnikov mladinskega, alpinističnega, smučarskega in jarmarskega odseka, odgovornega za predavanja in odgovornega za markiranje; 6. pozdrav gostov in razprava; 7. poročilo nadzornega odbora in razrešnica; 8. volitve novega odbora.

Vabljeni! Priporočamo tačnost. Spremembe statuta so na vpogled vsem članom v društvenih prostorih v Ul. sv. Frančiška 20/III. v uradnih urah.

NARODNA IN
ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
V TRSTU
- ODSEK ZA ZGODOVINO -
TRŽAŠKA KNJIGARNA

Vabimo Vas na predstavitev knjige

Domače obrti na slovenskem

Trst, Tržaška knjigarna,
Ul. sv. Frančiška 20

dan, 23. t. m., ob 18. uri
O knjigi bo spregovoril avtor
JANEZ BOGATAJ

gledališča

VERDI

Simfonična sezona 1989/90

V nedeljo, 25. t. m., ob 16. uri (red D) ponovitev opere FIDELIO L. van Beethovna. Opera bo v izvirniku - nemščini. Dirigent Spiros Argiris, režija Frank Bernd Gottschalk.

Ponovitve si bodo sledile 27. in 29. marca ter 1., 3. in 5. aprila.

Mala dvorana gledališča Verdi - Pregled VIDEO

V torek, 26. t. m., ob 18. uri bodo predvajali video-dokumentarec UNITEL, tretji koncert za klavir in orkester Ludwiga van Beethovna s pianistom Artur Rubinsteonom.

Vabila so na razpolago pri blagajni gledališča Verdi.

ROSSETTI

Nocoj ob 20.30 bo skupina Panda Production predstavila THE ROCKY HORROR SHOW Richarda O'Briena. Režija Vivyan Ellacott. Popust za abonente. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti.

Ponovitve do 25. t. m.

Od 28. t. m. do 8. aprila bo Stalno gledališče Furlanije-Julijske krajine uprizorilo LO ZOO DI VETRO Tennesseeja Williamsa. Režija Furio Bordon. V abonmaju odrezek št. 9. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti.

LA CONTRADA - CRISTALLO

Danes ob 10. uri se bo lutkovna skupina I Piccoli di Podrecca predstavila s delom Furia Bordona IL VIAGGIO INCANTATO. Izvirno glasbo je napisal Angelo Branduardi. Režija Francesco Macedonio.

Jutri, 24. t. m., bodo pravljico uprizorili dvakrat in sicer ob 10.00 in ob 16.30. Ponovitve do 27. t. m.

koncerti

Società dei concerti - Tržaško koncertno društvo - V ponedeljek, 26. t. m., ob 20.30 bo v gledališču Rossetti nastopil ansambel Zürker Kammerorkester - Antonio Meneses.

Gledališče Verdi - Nedeljski koncerti

V nedeljo, 25. t. m., ob 11. uri bo na sporedu drugi koncert letošnje sezone. Tudi tokrat bodo koncerte izvajali istočasno v treh sedežih in sicer: v Mali dvorani gledališča Verdi (Ul. S. Carlo 2) bo nastopila skupina INSIEME VOCALE, ki se bo predstavila z baročno in renesančno glasbo; v dvorani gledališča Verdi v Miljah bo komorni orkester gledališča Verdi pod vodstvom Severina Zannerinija izvajal Mozartove skladbe; v cerkvi Chiesa del Rosario v Tržiču pa bo nastopil orkester pihal pod vodstvom Alessandra Bevilacqua.

Predprodaja vstopnic za koncert, ki bo v Mali dvorani gledališča Verdi, pri blagajni gledališča Verdi, za miljski koncert pa na sedežu Letovišarske ustanove v Miljah, Ul. Roma 20.

MILJE - Gledališče Verdi

V soboto, 31. t. m., ob 19. uri bo na sporedu rock koncert, ki ga organizira miljska rock skupina On the Rock Management. Predstavile se bodo naslednje rock skupine: tržaška MADSWORD in HYDRA iz Piacenze, z njima pa bodo sodelovali tržaška THEM, goriška MORTAL EXISTENCE in X-RAY.

izleti

Društvo slovenskih upokojencev Trst organizira 4. aprila 1990 izlet po Istri od Hrastovelj do Vodnjana z ogledom znamenitosti notranje Istre. Vpisovanje na sedežu društva v Ul. Cicerone 8 27. t. m. od 9. do 10. ure

Sindikat upokojencev SPI CGIL od Domja organizira jutri, 24. t. m., izlet v Beneško Slovenijo. Ogledali si bomo Čedad, Špeter Slovenov in Podbonesec. Po kosilu nam bo za ples zaigral Beneški trio. Vpisovanje na tel. št. 228597.

Sekcija KPI Repentabor obvešča vse udeležence izleta v Prago, da bo danes, 23. t. m., ob 20.30 organizacijski sestanek v Bubničevem domu. S seboj prinesite potni list, dve sliki ter plačilo. Za vse informacije tel. na št. 327429.

SPDT prireja izlet ob priliki zimskega vzpona na Porezen. Odhod z avtomobili v nedeljo, 25. t. m., ob 6. uri izpred sodne palače v Trstu in ob 6.15 s trga v Sesljanu. Pot bo vodila po Soški dolini v Baško grapo do Petrovega brda, odkoder je 2 uri in pol hoje na vrh Porezna. Pojasnila daje vodja izleta Aleksij Civardi, tel. 415336.

razstave

V TK Galeriji v Ul. sv. Frančiška 20 razstavlja svoja dela ANDREJ NOVAK.

V galeriji Cartesius v Ul. Marconi 16 je do 29. t. m. odprta razstava Federica RIGHIA.

V galeriji Rettori Tribbio 2 je do 6. aprila na ogled razstava slikarja Edoarda DEVETTE.

V galeriji Juliet's Room, Ul. della Guardia 16, je do 31. t. m. na ogled razstava slikarja GIANNIJA MANTOVANII. Urnik: ob torkih, četrtnih in sobotah od 18.00 do 20.00.

V galeriji Bassanese, Trg Giotti 8/L, bo do 10. aprila odprta razstava slikarja PIERA PIZZI CANNELLE.

V pritličnih prostorih TKB v Ul. F. Filzi 10 razstavlja JANEZ MATELIČ.

Sklad Mitje Čuka vabi na ogled razstave: ADALBERT ŽVAB - OTROKOM V TEŽAVAH, v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 - Trst.

V občinski galeriji na Trgu Unità je na ogled do 1. aprila razstava slikarja CARMELA NINA TROVATA. Urnik: od 10. do 13. in od 17. do 20. ure, ob nedeljah in praznikih od 10. do 13. ure.

Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito je na ogled razstava skulptur in slik, ki jo je pripravil krožek Jacques Maritain v sodelovanju s tržaško letovišarsko ustanovo. Urnik: od 10.30 do 12.30 in od 16.30 do 18.30, ob nedeljah in praznikih od 10. do 13. ure.

čestitke

En šnopček, eno na remi, danes v Križu naša MICIKA slavi. Nazdravljamo ti Ani, Gina in Sonja.

Sonja je Walterji prvorojenka IVANA povila. Srečni družini iskrene čestitke, malemu Ivanu pa veliko sreče v življenju želita Danila in Sergij.

včeraj - danes

Danes, PETEK, 23. marca 1990

SVOBODAN

Sonce vzide ob 6.03 in zatone ob 18.21 - Dolžina dneva 12.18 - Luna vzide ob 4.21 in zatone ob 14.25.

Jutri, SOBOTA, 24. marca 1990

SIMON

PLIMOVANJE DANES: ob 1.48 najnižja - 20 cm, ob 7.22 najvišja 28 cm, ob 13.39 najnižja - 46 cm, ob 20.10 najvišja 44 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 16,1 stopinje, zračni tlak 1022,2 mb ustalen, brezvetrje, vlaga 58-odstotna, nebo jasno, morje skoraj mirno, temperatura morja 11,4 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Matteo Macchioro, Mitja Gasparo, Luca De Bernardi.

UMRLI SO: 84-letna Anna Maria Ierman vd. Babich, 84-letna Giovanna Scoria vd. Bozzai, 84-letni Amerigo Ghersi-na, 80-letni Ernesto Bonan, 49-letni Mario Magni, 84-letna Emma Schillan vd. Vecchiet, 90-letni Luigi Pertoldi.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 19. do sobote, 24. marca 1990

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30

Trg Ospedale 8, Istrska ulica 35, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Combi 19, Ul. Flavija 89 (Zavljje). BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30

Trg Ospedale 8, Istrska ulica 35, Miramarski drevored 117 (Barkovlje), Ul. Combi 19, Largo Piave 2, Borzni trg 12, Ul. Flavija 89 (Zavljje).

Nočna služba - od 20.30 do 8.30

Largo Piave 2, Borzni trg 12, Ul. Flavija 89 (Zavljje).

BAZOVICA (TEL. 226210) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpriznična od 14. do 20. ure in priznična od 8. do 20. ure.

TRŽAŠKI
PARTIZANSKI
PEVSKI ZBOR
PINKO TOMAŽIČ

Odbor prekomorec pri občinskem odboru ZBZ - NOV Piran in Jadrolinija z Reke v sodelovanju s TPPZ P. Tomažič organizirata ob 45. obletnici osvoboditve Trsta, Istre in slovenskega Primorja

KRIŽARJENJE

z ladjo Adrijana od Kopra do Aten in nazaj do Trsta

Izlet bo od 28. marca do 4. aprila 1990.

V Koper se bomo pripeljali z avtobusom. Opozarjamo izletnike, da natančno preberejo članek v Primorskem dnevniku v nedeljo, 25. t. m., ki bo objasnili urnike in odhode avtobusov iz Bazovice do Kopra, iz Gorice do Kopra ter iz Trsta do Kopra.

Vsak izletnik ima že v rokah podroben program od Kopra dalje. Za vse informacije tel. na št. 226446 ali 226123.

Danes zvečer bo ob 20.30 generalka za celoten ansambel TPPZ.

kino

ARISTON - 16.00, 22.15 La guerra dei Roses, i. Michael Douglas, Kathleen Turner.

EXCELSIOR - 17.00, 22.15 Nato il 4 luglio, r. O. Stone, i. Tom Cruise, □

EXCELSIOR AZZURRA - 16.45, 21.45 Legamili, r. Pedro Almodovar, i. Victoria Abril, Antonio Banderas, □□

NAZIONALE I - 16.15 Volevo i pantaloni.

NAZIONALE II - 16.00, 22.15 Nuovo cinema Paradiso.

NAZIONALE III - 16.20, 22.15 Una moglie da ballo, □□

NAZIONALE IV - 16.30, 22.15 Harry ti presento Sally, i. Billy Cristal, Meg Ryan.

GRATTACIELO - 17.00, 22.15 Tango e Cash, i. Sylvester Stallone.

MIGNON - 16.30, 22.15 Crimini e misfatti, r. in i. Woody Allen.

EDEN - 15.30, 22.00 La moglie... gli uccelli, porn., □□

CAPITOL - 16.30, 22.00 Orchidea selvaggia, i. Mickey Rourke, Jacqueline Bisset, □□

LUMIERE - 16.30, 22.00 E' stata via, r. Peter Hall, i. James Fox, Peggy Aschcroft, Geraldine James.

ALCIONE - 16.00, 22.00 Mystery Train, r. Jim Jarmush.

RADIO - 15.30, 21.30 Ogni volta di più allo zoo, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □

- 18. letom □□

prispevki

Za postavitev plošče prvemu predsedniku OF tov. Josipu Tenceju iz Križa so darovali: TKB - Trst 100.000 lir, Ljuba in Franko Tence (Ljubljana) 150.000 lir, Vlasta in Armido Ukmar (Trst) 100.000 lir, Celestina Ukmar (Trst) 10.000 lir, Severino Sedmak 20.000 lir, Giovanni in Justa Bogatec (Trst) 10.000 lir, Kiti in Gigi Švab 10.000 lir, Sonja in Vittorio Košuta 20.000 lir, Ivka in Virgilio Sulini (Nabrežina) 20.000 lir, Marica in Rudi Sedmak (Vižovlje) 15.000 lir, Rada in Albino Verginella 10.000 lir, Angela in Luciano Sedmak 20.000 lir, Angela Stefančič 20.000 lir, Ladi Sedmak 30.000 lir, Lucia in Justo Soavi 15.000 lir, Zofica in Odon Sedmak 10.000 lir, Zofka in Ferdinand Košuta 10.000 lir, Marija Guštin 10.000 lir, Vera in Rado Sedmak 20.000 lir, Jadranka in Rado Sossi 20.000 lir ter Julka in Mirko Bogatec 5.000 lir.

V počastitev spomina drage Karmele Breclj daruje Pina Pertot 10.000 lir za SKD Barkovlje.

V spomin na teto Pino, strica Ivota in Sergija darujeta Mirjana in Nino 40.000 lir za SKD Barkovlje.

V počastitev spomina nonota Pepija daruje Elda z družino 30.000 lir za Dijaško matico.

V spomin na nonota Pepija darujeta Nereo in Stefka 50.000 lir za komunistični krožek Gramsci na Pončani, 50.000 lir za Šentjakobsko kulturno društvo in 100.000 lir za TPK Sirena.

KOZMETIKA 90

Opčine - Narodna ul. 118
Tel. 212061

VAS VABI

v soboto, 24. t. m., v popoldanskih urah na predstavitev in strokovne nasvete novega šminkanja kozmetične firme SHISEIDO.

menjalnica

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1261,500	1250.—
Nemška marka	736,400	733,500
Francoski frank	218,440	216,500
Holandski florint	654,380	652,500
Belgijski frank	35,511	35.—
Funt šterling	2010,950	1980.—
Irski šterling	1964,450	1945.—
Danska krona	192,700	190.—
Grška dragma	7,685	7,300
Kanadski dolar	1067,850	1020.—

Sonjo in Walterja je osrečil

IVAN

Prihoda novorojenčka se veselita

sekcija KPI J. Verginella in odbor Ljudskega doma iz Križa.

Sonji in Walterju se je nasmehnil mali

IVAN

Iskreno čestita

Norina

mali oglasi

OSMICO je odprl Lovrenc Žerjul v Lonerju. Toči belo in črno vino.

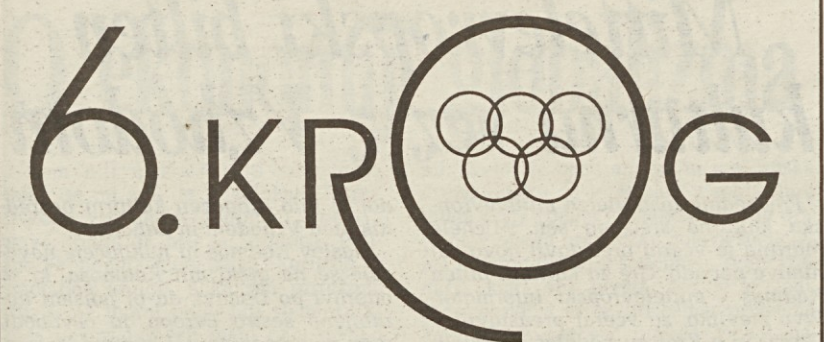
OSMICO je odprl Karlo Sancin iz Loga. Toči belo in črno vino.

NA TRŽAŠKI cesti v Doberdobu ima osmico Berto Tonkič. Gostom nudijo vino in sveže prigrizke lastne proizvodnje.

INŠTRUKTORJA za srednjo šolo iščem. Ponudbe pošljite na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro "Inštruktor".

RESTAVRAC

O našem športu na TV KoperCapodistria

Najmnožičnejša dejavnost slovenske narodnostne skupnosti v Italiji je prav gotovo šport, ki redno, preko celega leta priteguje zanimanje občinstva. O tem našem športu že veliko pišejo in poročajo naši mediji, Primorski dnevnik, Radio Trst A in Radio Opčine.

Raznortnim rubrikam, komentarjem in poročanju se bo v ponedeljek priključila nova oddaja na Televiziji KoperCapodistria. Naslov oddaje je 6. KROG. Petim krogom olimpijskega simbola pristavljajo torej realizatorji oddaje, tržaška agencija Ponteco in Televizija Koper, svoj krog, krog slovenskega športa v zamejstvu.

Oddajo bo vodil prof. Bojan Pavletič, ki bo v studiu komentiral pomembnejše športne prireditve, v sodelovanju z Erikom Dolharjem pa bo istočasno napovedal vse tiste športne dogodke, ki jih ne gre zamuditi. Profesor Pavletič ne potrebuje posebne predstavitve, saj je vsem slovenskim športnikom, pa tudi tistim, ki športu sledijo kot gledalci in navijači, dobro znana osebnost. Prav tako tudi vemo, da Bojanu Pavletiču nikdar, ali skoraj nikoli, ne zmanjka besed in pripomb, tudi pikrih ne. In prav ta njegova gostobesednost, predvsem pa njegova strokovnost sta nedvomno dobri osnovi za uspešno oddajo. Prof. Pavletič je tudi prepričan, da je v okviru športnega tiska in radia pri nas trenutno najbolj pomanjkljivo področje komentarjev pomembnejših športnih prireditev in prvenstev, prav tako so preredke komentirane napovedi manj pomembnih dogodkov. V to smer se zazira tudi oddaja 6. KROG, ki ji seveda želimo veliko uspeha, predvsem pa veliko gledalcev.

Skoraj bi pozabili na še eno zanimivost nove oddaje, in sicer na športno, uganko, povezano seveda z nagrado, ki jo bo prispeval sponsor oddaje - podjetje Beneco Kronos. To naj bi bil še dodaten razlog, da boste prižgali svoj televizor v ponedeljek zvečer, ko se bo na koprskem ekranu pojavila špica nove oddaje 6. KROG.

Pa še beseda o čisto tehnični plati oddaje. 6. KROG bo koprška televizija oddajala na deželnem 27. kanalu. Gledalci iz Trsta se lahko sintonizirajo na kanal 64, ki oddaja od Ferlugov ali na kanal 40, ki oddaja iz Čampor. Dolinski kot je povezan s kanalom 27 z oddajnikom v Mačkoljah. Kras in Gorica pa sprejemata signal na kanalu 27 z Nanosa. Benečijo pokrivajo trije kanali, in sicer kanal 21 iz Priesenj (Purgessimo), kanal 38 iz Ahtuce (Altovizza) in kanal 54 iz Grmek (Grimacco).

filmske premiere

eva fornazarič

Valmont: ljubezen na prvi pogled

Leta 1987 smo gledalci spoznali novega Miloša Formana. Zagledali smo se v njegovega *Amadeusa* in se dolgo nismo mogli otresti spomina na film, ki je ob prejetih oskarjih in pohvalah predstavljal nekaj, kar je presegalo uradna priznanja. V dvoranah, kjer so predvajali film, je namreč zaživela zgodovinska doba s svojo glasbo, svojimi vonjavami in svojim nepozabnim čarom.

Od takrat je Forman prebiral scenarije in brez pravega navdušenja iskal navdiha za novo filmsko avanturo, a mu očitno ni bilo do tega, da bi se spravil za kamero brez pravega izizvalnega vzgiba. Pred poldrugim letom pa je v gledališču sledil postavitvi Laclosovih *Liaisons danegereuses* v režiji Christophera Hamptona. Kot gledalec in bralec se ni strinjal s Hamptonovo interpretacijo znanega teksta, zato je stopil in stik s svojimi producenti in pričel snovati... *Valmonta*.

Po golem naključju je neke v ZDA enako razmišljal neki drugi režiser, ki je svoj film pričel in zaključil pred Formanom. *Les liaisons dangereuses* z Johnom Malkovichem in Michelle Pfeifferovo pa bi težko primerjali z *Valmontom*, čeprav gre za popolnoma isto literarno podlago in se iste vloge ponavljajo v obeh filmih.

Formanovo verzijo rahlo libertinskega romana bi lahko kvečjemu primerjali s Kubrickovim *Berryjem Lyndonom*, saj gre za »zgodovinski« film, v katerem mora ob fabuli (v našem primeru »sentimentalni vzgoji mlade Cecilie) izstopati predvsem čas, tista zgodovinska doba, ki se odraža v francoski družbi poznega osemnajstega stoletja. Zato pri Formanu velja slediti tisočim detajlom, s katerimi se *Valmont* razlikuje od slehernega filma à la Casanova.

Preseneča namreč dejstvo, da so v filmu ostali zabeleženi trenutki vsakdanjega življenja, ne da bi jih kdo načrtno zbrisal, ker pač ne spadajo v »film«. S tem mislim predvsem na zrednost, na možnost, da se komu zdane, če teka s satenastimi čevljički po obsežnih in pološčenih marmornatih

tleh bogate plemiške palače. Pa tudi sablje, ki so mahedravo spremljale grofe in barone, so morale nujno kdaj udariti ob preozka vrata. Fizičnim zakonom se niso mogli izogniti niti v palači Volanges, kamor je Forman postavil del filmskega dogajanja.

S pikolovskim čutom za detajl sta Forman in njegov scenarist Jean-Claude Carriere sestavila pravega »Watteauja«, če lahko neposredno primerjamo slikarstvo s kinematografijo. Od prstana za mezinec do uhanov, od oblek do interjerov, od služinčadi do cerkvenih dostojanstvenikov, vse je brezhibno in tako »živno«, da lahko gledalci podoživljamo brez pravega časovnega preskoka. Prav nič nas ne bi presenetilo, ko bi iz kinodvorane stopili naravnost na jaso, kjer si Valmontova priletna teta krati čas na gugalnici.

Moderna je tudi filmska fabula, ki je primerna predelava literarnega teksta. Morala dekadentne družbe narekuje, v eni svojih temeljnih postavk,

da sta poroka in ljubezen dva popolnoma ločena pojma. Poročiš se zato, ker moraš in ker si tako utrdiš ali izboljšaš položaj v družbi, za ljubimca pa si izbereš osebo, ki jo zares ljubiš. Pravilo vabi k razuzdanemu življenju in se požižva na etiko, dejansko pa uvaaja v družbo samoto in duševno stisko. Zato gre za »nevarne« odnose, ker so lahko razdiralni in uničujoči.

Forman je v svojem *Valmontu* zadel bistvo problema, ko je najbolj »razuzdani« dami, prelestni Mme de Merteuil (Annette Bening na sliki z mlado Fairouz Balk), naročil naj objokana odigra še poslednjo »nesramnost«, ko Valmontu pove, da ga ljubi, a mu pokaže na posteljo, v kateri se še premeta njen ljubimec. Šele takrat odkrijemo, da je bilo varanje kogarkoli, soproga ali prijatelja, družbeni diktat, ne pa zabava. Prav tako kot obleke z globokimi izrezi, ki jih je morala prava dama skrivati s pahljačo. Tako je pisalo v bontonu časov, ko so se nad Francijo zgrinjali oblaki revolucije.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1 7.00 Aktualno: Uno mattina 9.40 Nanizanka: Gli occhi dei gatti 10.30 Jutranji dnevnik 10.40 Variete: Ci vediamo 11.55 Vreme in dnevnik 12.10 Variete: Piacere RAI 1 13.30 Dnevnik - tri minute 14.00 Varieteja: Gran premio - Pausa caffè, 14.10 Occhio al biglietto 14.20 Glasbeni variete: Tam Tam Village 15.00 Tednik: L'Aquilone 16.00 Mladinska oddaja: Big! 17.55 Iz parlamenta in vesti 18.05 Aktualno: Italia ore 6 18.40 Kviz: Lascia o raddoppia? 19.40 Almanah in dnevnik 20.30 Film: Quattro bassotti per un danese (kom., ZDA 1967, r. Norman Tokar, i. Dean Jones, Suzanne Pleshette) 22.05 Dnevnik 22.15 Okno v svet: Samuraji leta 2000 23.15 Glasbena oddaja: Sanremo libertà (2. del) 0.10 Dnevnik in vreme 0.25 Rubrika: Mezzanotte e dintorni 0.45 Otroški laboratorij	RAI 2 7.00 Otroški variete: Pata-trac, vmes risanke 8.30 Nadaljevanka: Capitol 9.30 Tečaj angleščine in francoščine za otroke 10.00 Varieteja: Aspettando mezzogiorno, 12.00 Mezzogiorno è 13.00 Dnevnik - ob trinajstih 13.15 Rubriki: Diogenes in Gospodarstvo 14.00 Nadaljevanka: Quando si ama 14.45 TV igr: L'amore è una cosa meravigliosa, 15.45 Tutti per uno 17.00 Kratke vesti 17.05 Iz parlamenta 17.10 Rubrika: Tutto sul Due - Più sani più belli 18.20 Športne vesti 18.35 Nan: Faber - Lidia 19.25 Rubrika: Rosso di sera 19.45 Dnevnik, šport, vreme 20.30 Variete: ...è saranno famosi (vodi R. Carrà) 22.40 Večerni dnevnik 22.50 Oddaja o aktualnostih: Diogenes 23.40 Dnevnik in horoskop 0.10 Film: Maschere e pugnali (krim., ZDA 1946, r. Fritz Lang, i. Gary Cooper, Lilli Palmer)	RAI 3 11.10 Harmonije. ob jezeru (Strauss, Bach, Brahms, Borodin) 12.00 Vabilo v gledališče: Il diavolo Peter (Salvatore Cappelli, r. Raffaele Meloni, v parterju Laura Lattuada) 14.00 Deželne vesti 14.30 Dokumentarec: Aladinova svetilka 15.30 Videosport: rubrika o kolesarstvu in plavanje 16.40 Odprti prostor 17.00 Nanizanka: Valerie - Un week-end di sogno 17.30 Dok. oddaja: Geo 18.30 BlobCartoon 18.45 Športna rubrika: Derby 19.00 Vreme in dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 Variete: Scusate l'interruzione 20.00 Variete: Blob - Di tutto di più 20.25 Aktualno: Una cartolina spedita da A. Barbato 20.30 Aktualnosti: Chi l'ha visto? 22.30 Dnevnik nocoj 22.35 Oddaja o ženskah: Harlem 23.35 Nočni dnevnik 23.50 Pred 20 leti	TV Ljubljana 1 9.05 Mozaik. Spored za otroke in mlade: Domače obrti na Slovenskem, 9.40 dok. Izročilo za prihodnost, 10.00 potopisna reportaža Slovenski steber, 10.20 nad. Paracelsus (zadnji del) 11.15 Video strani 15.25 Svet na zaslonu (pon.) 15.55 Žarišče (pon.) 16.30 Dnevnik in poslovne informacije 16.50 Mozaik. Tednik (pon.) 17.50 Dan pred finalom v Planici 18.15 Spored za otroke in mlade: Ku-ku, 18.30 nan. Poltrona Express (1. del), 18.40 nanizanka Noro, norejše, norišnica (1. del) 19.00 Risanka in TV okno 19.30 Dnevnik in vreme 19.59 Zrcalo tedna 20.20 Dok.: Tajne službe 21.20 Nad.: Kotlar, krojač, vohun (5. del) 22.15 Dnevnik in vreme 22.35 Ex libris 23.30 Film: Divja tolpa (vestern, ZDA 1969, r. Sam Peckinpah, i. William Holden, Ernst Borgnine)	TV Koper 13.45 Rubrika o nogometu: Mon-gol-fiera (pon.) 15.00 Nočni boks (pon.) 15.45 Rubrika: Speedy 16.15 Oddaja o športu: Juke Box - Zgodovina športa po želji 16.45 Košarka NBA 18.15 Wrestling Spotlight 18.45 TVD Novice 19.00 Odprta meja 19.30 TVD Stičišče 20.00 Teniški turnir (Key Biscayne, prenos moškega polfinala), nato TVD Novice 21.30 Nogomet - nemško prvenstvo 23.15 Oddaja o košarki: Sottocanestro 24.00 Rubrika: Eurogolf	TV Ljubljana 2 16.30 Satelitski prenosi 17.50 Studio Maribor 19.00 Videomeh 19.30 Dnevnik 20.00 Koncert Simfonikov RTV Ljubljana (iz CD) 21.10 Kratki film: Pivsko posodje 21.30 Skupščinska kronika 22.00 Satelitski prenosi	RADIO TRST A 8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, Koledar, (7.30) Pravljica; 8.10 Aladinova svetilka; 8.40 Soft music; 9.05 Ne vse, toda o vsem; 9.10 Revival; 9.40 Beležka; 9.50 Orkestralna glasba; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Blues; 12.00 Iz filmskega sveta; 12.20 Priljubljene ne melodije; 12.40 Naša pesem; 12.50 Orkestralna glasba; 13.20 V žarišču; 13.30 Glasba po željah; 14.10 Otroški kotiček: Narišimo pravljico!; 14.30 Od Milj do Devina; 15.00 Glasbena medigra; 15.10 Kulturni dogodki; 15.40 Jazovski utrip; 16.00 Mi in glasba; 16.45 Postni govori; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Roman: Vojna in mir (59. del); 17.25 Mladi val; 19.20 Zaključek.			
CANALE 5 7.10 Nanizanke: La grande vallata - Il favoloso Mida, 8.00 Una famiglia americana - Lo spaccone, 9.00 Love Boat - La pecora nera, 10.00 I Jefferson Kvizi: Casa mia, 12.00 Bis, 12.40 Il pranzo è servito, 13.30 Cari genitori, 14.15 Il gioco delle coppie 15.00 Aktualni oddaji: Agenzia matrimoniale, 15.30 Cerco e offro 16.30 Zdravniški pregled 17.00 Canale 5 za vas 17.30 Doppio slalom, 17.30 Babilonia (vodi Umberto Smaila), 18.00 O.K. Il prezzo è giusto, 19.00 Il gioco dei 9, 19.45 Tra moglie e marito (vodi Marco Columbro) 20.25 Variete: Striscia la notizia 20.35 Variete: Qua la zampa! (vodi Lorella Cuccarini in Ezio Greggio) 23.10 Variete: Maurizio Costanzo Show 1.00 Variete: Striscia la notizia (pon.) 1.15 Nanizanka: Lou Grant	RETE 4 8.30 Nanizanka: Ironside 9.30 Nadaljevanke: Una vita da vivere, 11.00 Aspettando il domani, 11.30 Così gira il mondo 12.15 Nanizanka: Strega per amore - Mio figlio è un genio 12.40 Otroška oddaja: Ciao ciao, vmes risanke 13.40 Nadaljevanke: Sentieri, 14.30 Topazio, 15.20 La valle dei pini, 15.50 Veronica, il volto dell'amore, 16.45 General Hospital, 17.35 Febbre d'amore 18.30 Variete: Star 90 19.00 Aktualno: C'eravamo tanto amati 19.30 Nanizanka: Mai dire sì - Tale padre tale figlia 20.30 Film: Il mondo di Suzie Wong (kom., ZDA 1960, r. Richard Quine, i. William Holden, Nancy Kwan) 22.50 Filmski tednik: Ciak 23.40 Aktualno: Money 0.10 Rubrika: Veliki golf 1.10 Film: La battaglia del V.1 (dram., VB 1958, r. Vernon Sewell, i. Michael Rennie, Patricia Medina)	ITALIA 1 7.00 Otroška oddaja: Caffelatte in risanke 8.30 Nanizanke: SuperVicky, 9.00 Mork & Mindy, 9.30 Agente Pepper - Giovani e belle, 10.30 Simon & Simon, 11.30 New York New York - Capitalismo, 12.35 Chips, 13.30 Magnum P.I. 14.30 Variete: Smile 14.35 DeeJay Television 15.20 Italijanske smešnice 15.30 Nanizanka: Batman 16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam in risanke 18.00 Nanizanka: Arnold 18.30 Italijanske smešnice 18.35 Nanizanki: L'incredibile Hulk - Il labirinto della memoria, 19.30 Genitori in blue jeans 20.00 Risanka: Alvin 20.30 Film: Delta Force (pust., ZDA 1986, r. Menahem Golan, i. Chuck Norris, Lee Marvin) 23.05 Rubrika: Calciomania 0.05 Variete: Playboy Show 1.05 Italijanske smešnice 1.10 Filmske novosti 1.15 Košarka NBA: Philadelphia-Detroit	ODEON 12.30 Nan.: Quattro in amore 13.00 Otroški variete: Sugar 15.15 Nad.: Mariana, 16.15 Passiones, 17.15 Seniora 18.15 Branko in zvezde 18.30 Smešnice 18.45 Aktualno: USA Today 19.00 Filmske novosti 19.30 Risanke in smešnice 20.15 Branko in zvezde 20.30 Nanizanki: Supercarrier, oltre il muro del suono - Partita a due, 21.30 Night Heat 22.30 Rubrika: Forza Italia 24.00 Odeon sport	TMC 9.30 Nadaljevanka: Adamo contro Eva 10.15 Nanizanka: Il giudice 10.45 Nad.: Gabriela 11.30 Aktualno: Ženska TV, Ogledalo življenja 14.00 Športne vesti 14.30 Glasba: Clip clip 15.00 Risanke Snack 15.30 Variete: Girogiromondo 16.00 Film: La pioniera (vestern, ZDA 1973, r. Buzz Kulik, i. Joanne Pettet) 17.45 Aktualno: Ženska TV 18.45 Igra: Il paroliere 19.00 Nanizanka: Autostop per il cielo	TELEFRIULI 11.30 Nanizanke: Boys & Girls, 12.30 La grande barriera, 13.00 Detective in pantofole, 13.30 James 15.30 Music box 17.15 Nadaljevanke: Passioni, 18.00 Cristal 19.00 Vesti 19.30 Rubrika: Dan za dnem 20.00 Zelena dežela 20.30 Nadaljevanka: Mosè (r. G. De Bosio, i. Burt Lancaster, 1. del) 22.00 Nan.: Coronet Blue 22.30 Tednik: Tigi 7 23.00 Nanizanka: Il brivido dell'avventura 0.10 Rubrika: Il salotto di Franca, nato News	TELE 4 (Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	RADIO KOPER (slovenski program) 7.30, 13.30, 14.30, 16.30, 19.00 Poročila; 6.00 Za dobro jutro; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vremenska napoved in prometni servis; 6.30 Jutranjik; 6.45 Cestne informacije; 7.00 Kronika; 7.30 Dnevni pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Ljubljana; 13.00 Mladi val; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.00 Jugoton; 17.30 Primorski dnevnik, nato Aktualna tema; 18.00 O glasbi... ob glasbi; 18.30 Glasbene želje; 19.00 Prenos Radia Ljubljana.	RADIO KOPER (italijanski program) 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.05 Jutranji almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.30 Simfonija zvezd; 7.35 Glasbeni program; 8.00 Razglednica; 8.20 Glasba in Pesem tedna; 8.35 Mi in vi; 9.15 Edig Galletti; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Tikajmo se; 10.35 Družinsko veselje; 11.00 Voila!, studio je nared; 11.30 Italiana; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Čestitke; 14.00 Poreška riviera; 14.05 Glasba; 15.00 Srečanja; 16.10 Kviz; 16.45 Made in YU; 17.00 Srečanje z; 17.05 Bubbling; 18.00 Puzzle; 18.40 Mi in vi; 19.00 Operetne melodije.	RADIO OPČINE 7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Dobro jutro; 19.00 V svetu fantazije; 20.00 Glasbena oddaja: Mix Time; 21.00 Nočna glasba.

Zadnja seja občinskega sveta v Sovodnjah Po odobritvi proračuna sprejeli še nekaj pomembnih odločitev

Občinski svet v Sovodnjah se je ta teden, neposredno pred zapadlostjo mandata, sestal dvakrat. Medtem ko je občinski svet na ponedeljkovi seji odobril obračun finančnega poslovanja v letu 1988 ter proračun za tekoče leto, najem nekaterih nujnih posojil in še nekatere druge finančne postavke, je na zadnji seji, poleg vprašanj v zvezi z osebjem, razpravljal tudi o načrtu lotizacije v zazidalnem območju D/2 pri letališču, o izplačilu nujnega stroška popravila ogrevalne naprave v vrtcu v Sovodnjah, o pogodbi za dodelitev v uporabo občinske parcele pri Kulturnem domu v Sovodnjah. Občinski svet je odobril tudi dokončni izračun del za gradnjo nove, stranske ceste Ulice Bazoviških junakov ter odredil izplačilo izvajalcu in načrtovalcu ter vodji del. Končni (skupni) strošek ni presegel proračunske vrednosti 30 milijonov lir.

Razmeroma kratek dnevni red zadnje seje v mandatu je izpolnila še odobritev resolucije o postopnem odpravljanju vojaških služnosti. Resolucijo je predstavil župan Primožič, občinski svet pa se je soglasno izrekel za.

Župan in člani odbora, ki bodo še naprej, do izvolitve novega odbora vodili občino, pa so sprejeli kot priporočilo predlog načelnika svetovalske skupine SSk Branka Černica, naj bi v tem času odbor poskrbel za pripravo načrta in druge dokumentacije v zvezi

s popravilom občinske stavbe, kjer je sedež župnišča v Sovodnjah. Tako bi nova uprava že takoj na začetku mandata lahko najela posojilo in začela z deli. Za del predvidenega stroška je že zagotovljeno financiranje, medtem ko bo treba za razliko najeti posojilo.

Na ponedeljkovi seji pa je občinski svet vzel v pretres proračun za leto 1990, ki ga je po krajši razpravi odobril z večino glasov, ob vzdržanju dveh svetovalcev manjšine. Finančni načrt predvideva 3.049 milijonov lir dohodkov in prav toliko izdatkov. Za kritje tekočih stroškov bo šlo 936 milijonov lir, pri čemer predstavljajo stroški za osebje največji delež. Ti stroški so letos kar za okrog 66 milijonov lir višji kakor lani, kar predstavlja izredno finančno obremenitev, izhajajoča iz apliciranja kolektivne delovne pogodbe.

Vrednost investicij (javna dela, nakup tehnične opreme, orodja itd) znaša 1.436 milijonov. Kritje teh stroškov je predvideno v glavnem z najemom posojil in prispevki Dežele ter deloma z dohodki od prodaje zazidalnih enot v obrtniški coni.

Najzahtevnejša posega v tekočem poslovanju sta prenova športnega in rekreacijskega centra na Peči (105 milijonov lir) ter začetek gradnje socialnega centra (470 milijonov lir).

Podrobnejše razprave o proračunu ni bilo, saj so se svetovalci izkašljali v

glavnem že na prejšnji seji, po predstavitvi programskega poročila. Načelnik svetovalske skupine SSk Černic je v glasovalni izjavi napovedal, da se bodo pri glasovanju vzdržali ker da finančni načrt ne predvideva nobenih novosti v primerjavi z lanskim letom. Vse postavke naj bi bile iste kot lani. Tako oceno so predstavniki večine zavrnili kot zelo površno in neutemeljeno. Med investicijami je vrsta posegov, ki so bili letos prvič vpisani (preureditev in prilagoditev električne napeljave v javnih zgradbah, odprava arhitektonskih ovir, nakup opreme) in v skupni proračunski vrednosti nad dvesto milijonov lir.

Obenem s proračunom je občinski svet odobril tudi poročilo k finančnemu načrtu in triletni razvojni načrt.

Med zadnjo sejo, v sredo, so sicer redki občani ki so sledili poteku, lahko izvedeli, kdo od sedanjih svetovalcev namerava še kandidirati in kdo ne. Župan Primožič, ki je sejo zaključil z zahvalo vsem članom sveta in sodelavcem je dejal, da še ni dokončno odločil, po desetletnem obdobju in zaradi drugih zadovoljitev ne namerava več kandidirati dosedanja podžupan Klemše, medtem ko je načelnik svetovalske skupine SSk Černic napovedal, da še ne misli prepustiti mesta drugim.

Druge svetovalci pa se niso javno izrekli. Upoštevati je treba seveda tudi, da je bila udeležba na seji precej okrnjena.

Tiskali ga bodo v sedmih jezikih Mittellevropski bilten kulturna vez z Vzhodom

Predsednik Inštituta za mittellevropska kulturna srečanja sen. Michele Martina je včeraj predstavil novo zanimivo pobudo. Gre za kulturni bilten Kadmos - mittellevropski informator. Prvo številko, so včeraj predstavili v Gorici in v Kremu nedaleč od Dunaja, kjer poteka študijsko srečanje o srednjeevropski kulturi. Zanimivost publikacije je v tem, da bodo vsako številko natisnili v sedmih srednjeevropskih jezikih, v bodoče pa najbrž še v kakem drugem. Zaenkrat so predstavili italijanski in nemški izvod prve poskusne številke, v tisku pa so še češka, slovaška, madžarska, slovenska in srbohrvaška izdaja.

Že ta izbira kaže, da je publikacija namenjena mednarodni kulturni javnosti. Pošiljali jo bodo stotinam kulturnikov, ki so od sredine šestdesetih let sodelovali na goriških mittellevropskih srečanjih ali kakorkoli prišli v stik z Inštitutom. Kadmos naj bi si utrl pot v svet tudi preko univerzitetnih in drugih kulturnih institucij, knjižnic in konzularnih sedežev. Pred kratkim je namreč italijansko zunanje ministrstvo povabilo mittellevropski inštitut na zasedanje univerzitetnih in drugih ustanov, na katerem so razpravljali o kulturnem odpiranju in sodelovanju z vzhodno Evropo. Goriškemu inštitutu so izrekli priznanje za dragoceno pionirsko vlogo v tej smeri in podprli zamisel o publikaciji, ki

naj bi bila dragocen kulturni posrednik med Vzhodom in Zahodom.

Naslov Kadmos ni naključen: navezuje se na grški mit Kadmosa, ki se odpravi po Donavi, da bi poiskal ugrabljeno sestro Evropo, jo osvobodil, nato pa srečen poroči boginjo Harmonijo. Prav tako danes Vzhod išče Zahod in obratno, ponovno odkrita Evropa pa dosega harmonijo. Publikacija naj bi torej bila sredstvo za ponovno prepletanje kulturnih niti, ki jih je pretrgala zgodovina tega stoletja. Prinašala bo informacije o delovanju kulturnih institucij, posvetih, pregled novih knjig in publikacij in vse druge prispevke, ki so lahko zanimivi za srednjeevropski kulturni prostor.

NARODNA IN
ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
LJUDSKA KNJIŽNICA
DAMIR FEIGEL

Otroške urice
v Feiglovi knjižnici

RINGARAJA
Ljubke Šortlijeve

S pesnico se bomo srečali danes, 23. marca 1990, ob 17. uri v Ljudski knjižnici Damir Feigel, Ul. della Croce 3.

Sodelovali bodo člani Gledališke skupine Gorica.
Vabljeni osnovnošolski otroci

koncerti

Mladinski klub Strelišče prireja nocoj ob 20.30 na Humu multimediji koncert ljubljanskega rock ansambla Borghesia.

Pianistka Ingrid Silič bo jutri ob 20.30 nastopila v deželnem avditoriju na koncertu v okviru redne sezone društva Lipizer. Izvajala bo skladbe Mozarta, Beethovna, Liszta in Chopina.

razna obvestila

V Kulturnem domu v Gorici bo danes ob 18.30 posvetovanje združenja CNA o sindikalnih odnosih v deželi in državi. Posvetovanja se bo udeležil vsedržavni predsednik združenja Sergio Bozzi. Bozzi bo imel ob 17. uri tudi srečanje z novinarji. Na posvetovanju bodo predstavniki združenja pojasnili stališče v zvezi z razpisanim referendumom o pravicah delavcev v malih podjetjih.

Društvo Francišek Borgija Sedej v Števerjanu vabi na premiero ljudske igre Domen, ki bo v nedeljo, 25. marca ob 17. uri v Sedejevem domu v Števerjanu.

Slovensko planinsko društvo Gorica vabi člane in prijatelje v nedeljo, 25. t.m., na 15. spominski pohod na Porezen. Odhod ob 6. uri s Travnika, prevoz z lastnimi sredstvi. Vodi Zorko Čotar.

izleti

Sekcija VZPI in Sindikalna zveza upokojencev iz Doberdoba prirejata 4-dnevni izlet od 16. maja dalje v Mauthausen, Prago, Bratislavo in na Dunaj. Vpisovanje pri Mili do 20. aprila.

Kmečka zveza pripravlja 9. aprila izlet v Verono na mednarodni vinski sejum Vin Italia. Prijave na sedež Kmečke zveze v Gorici, Ul. Malta 2 — tel. 531644.

kino

Gorica

VERDI 18.00-22.00 »La guerra dei Roses«.
CORSO 17.00-22.00 »Nato il 4 luglio«.
Prepovedan mladini pod 14. letom.
VITTORIA 17.30-22.00 »Calde e perverse«.
Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

COMUNALE 20.30 Gledališka predstava »Angeli e soli«.
EXCELSIOR Zaprt. Jutri: 18.00-22.00 »Le ragazze della terra sono facili«.

Nova Gorica

SOČA (Kulturni dom) 18.00 »Karate Kid III. del«, 20.00 »Življenje Nines«.
SVOBODA (Šempeter) 20.00 »Prepovedane igre«, 22.00 »Nebeške lisice«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Tavasani Elio — Korzo Italia 10 — tel. 531576.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
San Nicolò — Ul. I Maggio 94 — tel. 790338.

pogrebi

Danes v Gorici: ob 12.45 Alice Mauri vdova Loviscek iz bolnišnice Janeza od Boga v Krmin.

Na razstavi v pokrajinskem muzeju na gradu

Predstavitev načrtov in idej za ureditev gradu in mesta

V pokrajinskem muzeju na gradu bodo nocoj ob 17. uri odprli razstavo o arhitektonskih in urbanističnih predlogih za razvoj Gorice. Pobudnik je občinska uprava oz. odborništvo za urbanistiko. Na razstavi bodo predstavili vrsto načrtov in študij pretežno mladih arhitektov, ki so v zadnjem času predstavili nekaj zanimivih zamisli o ureditvi območja goriškega gradu, o prenovi starega mestnega jedra in drugih urbanističnih posegih v mestu.

Obnova območja goriškega gradu je bila predmet mednarodnega natečaja Europan 1989. Študije o tem je predstavilo osem skupin mlajših arhitektov. Dva med njimi, Videmčana Massimo De Paoli in Roberto Petrucci, sta celo zmagala na italijanskem delu natečaja in sta predstavila zamisli o ureditvi goriškega gradu na razstavi v Centru Pompidou v Parizu. Skupaj s tem načrtom bodo na razstavi v Gorici predstavili tudi vse druge študije o gradu, ki so jih izdelali v okviru evropskega natečaja arhitekti iz Gorice, Vidma, Trsta in drugih krajev.

Poleg tega bodo prikazali tudi elaborate zadrage ALEA iz Vidma, ki jo sestavljajo mladi arhitekti. Po naročilu Dežele so pred nedavnim pripravili študijo o urbanističnem razvoju Gorice. Gre za poglobljen zgodovinski pregled razvoja mesta, ki naj bi s pomočjo računalniške tehnike nudil upraviteljem in načrtovalcem podatke za nadaljni razvoj in pravilne pristope zlasti pri sanaciji starega mestnega jedra.

Razstavo dopolnjuje prikaz še drugega gradiva in predlogov v zvezi z urbanističnimi posegi in načrti za Gorico.

Na nocojšnji predstavitvi bodo spregovorili občinski odbornik za urabanistiko inž. Nicolò Fornasir, tajnica Vsedržavne zveze ustanov za ljudske hiše dr. Anna Maria Pozzo in predstavnica zadrage ALEA arh. Manuela Codeluppi. Zaključil bo deželni odbornik dr. Adino Cisilino.

Razstava bo na ogled v pokrajinskem muzeju na gradu vsak dan razen ponedeljka od 9. do 19. ure do 18. aprila.

Pismo uredništvu

Brezigar pojasnjuje

Deželni svetovalac SSk Bojan Brezigar, nam je v zvezi z včerajšnjim dogajanjem v deželnem svetu in z našim člankom o odgoditvi razprave o zaprtju upepeljevalnika poslal naslednje pojasnilo:

»V današnji številki (22. marca) Primorskega dnevnika na strani 8 — Goriški dnevnik v članku "V deželnem svetu odgovorila razprava o upepeljevalniku" je nekaj nepopolnosti, na katere bi želel opozoriti in bi Vas vljudno prosil, da jih objavite.

Proti predlogu za odložitev razprave, kot predvideva čl. 63 Pravilnika

deželnega sveta, lahko govori samo po en svetovalac za in eden proti. Kolega Bratina je prvi prosil za besedo, da utemelji svoje nasprotovanje odložitvi in zato sam nisem mogel govoriti o istem problemu.

Zaradi popolnosti informacije bi kazalo še pojasniti:

- da je odložitev diskusije predlagal načelnik svetovalske skupine PSI Enrico Bulfone in
- da so proti odložitvi glasovali KPI, vse tri skupine zelenih in SSk.»

Odvetniki spet protestirajo zaradi pomanjkanja sodnikov

Med goriškimi odvetniki ponovno vre. Po bojkotu obravnave na koncu lanskega leta sedaj ugotavljajo, da protest ni zalegal in da so na sodišču ostali nerešeni vsi problemi glede pomanjkanja osebja. To kljub svečanim zgotovitvam političnih predstavnikov in obljubam sam predsednika vlade Andreottija ob obisku v Gorici.

Stanje, opozarjajo odvetniki, postaja dramatično. Za civilne obravnave skrbita sedaj en sam sodnik in predsednik sodišča. Pri kazenskih obravnava sploh ne bi mogli sestaviti sodniškega kolegija, ko ne bi pri tem sodelovali sami odvetniki, ki opravljajo funkcijo častnega pretorja. Na sodišču nujno potrebujejo vsaj tri nove sodnike. Še slabše je na preturi v Tržiču, kjer bi morala biti redno nameščena dva sodnika, namesto njih pa trikrat tedensko rešujejo najnujnejše zadeve po en sodnik iz Pordenona in eden iz Gorice. Pomanjkanje zapisnikarjev je prav tako že kronično, nevzdržno pa je tudi stanje v katerem delujejo sodni sli, ki napovedujejo od 2. aprila dalje "belo" stavko. Odvetniki tudi sami razmišljajo

o novih protestnih akcijah. O tem bodo govorili na zasedanju odbora Odvetniške zbornice prihodnje sredo. Govori se o možnosti, da ne bi več sodelovali pri sestavi sodniških kolegijev in se vzdržali obravnave.

Dva aretirana zaradi kraje

Karabinjerji so včeraj ponoči v Gradišču aretirali dva mlada Črnogorca, ki sta kradla gume z avtomobilov. Aretirana sta 23-letna Željko Kazić in Goran Mukoša, oba iz Titograda. Prijeli so ju okrog 3. ure v Ul. Udine v Gradišču, ko sta snemala gumo z nekega avtomobila. Ob pregledu so ugotovili, da sta mladeniča pred tem ukradla gume že s kakih petih ali šestih avtomobilov. Poleg tega sta imela tudi avtoradio in nekaj drugih predmetov sumljivega izvora. Po vsej verjetnosti jima bodo sodili danes po hitrem postopku na goriški preturi.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Natalia Ginzburg

INTERVJU

Režija BORIS KOBAL

V ponedeljek, 26. t.m., ob 20.30 — Abonma red A — predpremiera.
V torek, 27. t.m., ob 20.30 — Abonma red B — predpremiera.

V Kulturnem domu v Gorici.

Za ponedeljkovo predstavo vozi avtobus po običajnem voznom redu

VABIMO BODOČE POROČENCE

jutri, v soboto, ob 17. uri

NA MODNO

REVIJO

POROČNIH OBLEK

ki bo v prostorih trgovine

LA ROSA

RONKE

Ul. Stagni 15 — Tel. (0481) 777575

Vrhunčeva večplastna analiza O ekonomiji globalizma

Nisem niti marksist, niti ekonomist, vendar se mi zdi, da je založba Gospodarskega vestnika v Ljubljani izdala z objavo knjige dr. Marka Vrhunca "Politična ekonomija globalizma" koristno in pomembno knjigo, nekakšen priročnik, ki bi si ga moral pogledati sleherni, ki danes govori bolj ali manj na pamet o domačih in mednarodnih gospodarskih tokovih, o krizah in vzvodih za reševanje, o nedovisnosti in vse večji svetovni soodvisnosti. Nehote mi pri tem prihaja v spomin zgodnica, ki sem jo že davno nekoč doživel s feldmaršalom Montgomeryem, ki je kmalu po koncu vojne prispel na državniški obisk v Ljubljano, in ko sem ga kot prevajalec spremljal z letališča v mesto, se je nenadoma ustavil na živilskem trgu, češ: Rad bi pogledal, po koliko so jajca, kajti tudi od tega je odvisno blagostanje dežele in njena narodna obramba!

Če bi to vse bolj splošno prepletenost vsega dogajanja v današnjem svetu povedal z Vrhunčevimi besedami, bi lahko ponovil kar prvi stavek njegovega uvoda v knjigo: "Politična ekonomija globalizma je univerzalen, obsežen in zapleten predmet, kot multidisciplinarna je povezana s splošnimi globalnimi družbenimi procesi in pojavi, kot multidimenzionalna vsebuje različne politične in ekonomske kategorije ter zajema vsa področja človeških dejavnosti." Vsekakor bi avtor, če bi hotel izpostaviti samo politično ekonomijo v sedanjem trenutku sveta, lahko svoj tekst imenoval tudi, recimo, Globalna politična ekonomija, toda pri tem bi šlo le za celovitost politične ekonomije, v sedanjem pristopu pa Vrhunec nasprotno že globalizem postavlja kot neko posebno stanje, v katerem se poraja in spreminja tudi ekonomija.

Pri tem je tudi grafično že v samem začetku problem široko in hkrati nazorno razgrnil, saj je v okviru dveh poglavitnih lokov, ki sta globalizem, to je svetovna celovitost, in pluralizem, to je demokracija različnost, razpostavil vse stebre in stopnje na področju družbene reprodukcije, ki segajo od kapitalizma, prek socializma, dekolonizacije in znanstveno-tehnične revolucije do poglavi, kot so mednarodna konstelacija, prepad v razvzitosti, država in podružbljenje ter militarizacija mednarodnih odnosov. Ti odnosi svetovnega gospodarstva vertikalno spet temeljijo na načelih, strategijah, sistemih, sodelovanju, organiziranosti in diplomaciji kot zadnjih tipalkah, iz česar naj bi rastlo čim širše podružbljenje vseh teh vprašanj, kar pa je žal spet v marsičem le vizija in teorija, kajti od diplomacije dalje, ki marsikdaj svojega opravila ni večša, do izvajanja odnosov, ki marsikdaj kljub načelom zaidejo v pritiske in imperializem, majhni še vedno izgubljajo in prepad Sever-Jug se le veča.

Dr. Marko Vrhunec se je teh vprašanj, ki jih je zajel v sistematičnih in preglednih poglavjih na 330 straneh, lotil strokovno in hkrati poljudno, na razumljiv način, č čemer so mu gotovo pomagale 35-letne izkušnje na mnogih konkretnih področjih globalne politične ekonomije, od mednarodne diplomacije in poslovnega direktorstva do tajnikovanja pri predsedniku Titu. Ne bi pa pušal ob strani tudi njegovih osebnih kvalifikacij za tako širino, saj je zrastle v obeh pojmov-

nih svetovih: partizanstva in meščanske družine, tako da je že sam v sebi, kljub temu, da je izhajal iz marksističnega pristopa v bistvu brez težav pojava socializma in kapitalizma v sodobnem svetu izenačil, kajti oba gresta, kot je priznal, skozi obdobja krize, pri čemer privzema kapitalizem vse več funkcij socializma, socializem se pa gospodarsko začenja reševati s kapitalistično tržnimi zakonitostmi. Vrhunčeva poglavitna teza je, da se svet nenehno menja, pri čemer so mu po vojni dali tudi ustanovitev OZN ali pojavu neuvrščene gibanja nove možnosti in izhoda. S tem pa je postalo tudi jasno, da nobene notranje krize ni mogoče več razrešiti zgolj znotraj sebe. Osnovna težava naše lastne jugoslovanske krize je - je menil Vrhunec v razgovoru, da se nismo pravočasno in ustrezno prilagojevali spremembam v svetu. Knjiga, ki tudi iz informativnega vidika ob koncu podaja pregled vseh sodobnih skupščin ustanov in specializiranih agencij OZN, pa raznih medrazrednih gospodarskih skupnosti, mednacionalnih industrijskih in bankčnih povezav in še česa iz slovarja sodobne ekonomske diplomacije, je tako za marsikoga v tem spreminjajočem se in vse bolj odprtem svetu primerno čtivo. Gotovo pa je, da informacija o njej sodi tudi v Trst, ki je vedno bil in tudi še danes je najbolj na široko odprto okno, skozi katerega vsaj del Slovencev gleda v svet.

BOGDAN POGAČNIK

V sredo je bil v Kulturnem domu abonmajski koncert GM Gostovanje orkestra Slovenske filharmonije

V okviru redne abonmajске sezone Glasbene matice je v sredo v Kulturnem domu nastopil Simfonični orkester Slovenske filharmonije, ki je s svojim koncertom spet dokazal vrhunsko glasbeno poustvarjanje, žal pred srmatno maloštevilnimi poslušalci.

Razmišljanje ob Leljakovi knjigi Teharske žive rane Da bi se te razpoke čimprej zacelile...

Naposled' se je moralo zgoditi tudi to. Potem ko se je v matično domovino dolga leta le skrivoma prikradla kakšna knjiga iz t.i. emigrantske literature, potem ko so med mlajšimi ljudmi le redki posamezniki sploh vedeli, kaj pomeni diaspora, še redkejši pa so bili tisti, ki so zmogli zaznati in občutiti njene psihološke razsežnosti, njena človeško zavezujoča sporočila, po tem dolgotrajnem molku je končno spregovorila tudi domovina sama. Knjiga Teharske žive rane, ki jo je napisal Roman Leljak (mlajši avtor rojen l. 1964), je po - v zadnjem času kar številnih - revialnih objavah, pričevanjih, intervjujih, ena prvih književnih izdaj, ki odkrito govori in obsoja partizanske pokole med domobranci in nekomunističnim prebivalstvom, ki jih je zmagojoča ideologija zahtevala tik po končani vojni. Knjiga je izšla pri Cankarjevi založbi kot posebna izdaja Nove revije, besedilo za tisk pa je priredil Ivo Zorman.

Izdajo knjige si lahko nedvomno razlagamo kot izraz zrelejši in samozavestnejše slovenske družbe, ki je, kot kaže, pripravljena soočiti se z zahtevami sodobne, demokratične, razčlenjene, konfliktnne, vendar hkrati tudi omikane življenjske skupnosti, katere sestavni del je in mora biti odkrit pogled v vsakršne skrite pore našega obstoja. Danes nas obdaja občutje nelagodja, ko prebiramo pričevanja o zločinih, ki so jih izvajali partizani nad svojimi domačimi nasprotniki, o medsebojnem sovraštvu, pri čemer krivde ne moremo pripisati posameznikom, temveč - vsaj kar zadeva žrtve po vojni, in kolikor je to sploh mogoče določiti, tedanjemu partijskemu vodstvu. Pri tem že kar vidim naše ljudi v zamejstvu, ki vzdihujejo, češ, potem ko nam emigracija že štirideset let sitnari z eno in isto pesmijo, so zdaj kar na lepem s temi štorijami začeli še v Sloveniji. Le kaj bo z nami... Vendar je to bržčas potreben

proces, ki ga narekuje etačna zahteva po človeški in narodni spravi, po drugi strani pa čedalje bolj občuteno iskanje nove, naprej uzrte kvalitete življenja.

Leljakova knjiga nima ambicij, da bi podala globalno oceno revolucionarnega prevrata, saj je usmerjena k na videz majhnemu, tako rekoč mozaičnemu drobцу naše preteklosti. Avtor spregovori o vasi Teharje na Štajerskem pri Celju, kjer je nova oblast maja in junija leta 45 dala pobiti cele odrede domobrancev in drugih, umikajočih se protikomunističnih enot ter veliko civilnega prebivalstva. Številki ni mogoče izračunati, žalostno pa je tudi to, da je na kraju grobišča danes smetišče, oziroma jezero odplak iz bližnje cinkarne v Celju. Leljak uporablja za opisovanje dogodkov nekakšno literarno meditativno prozo, precejšnje dokumentarne vrednosti pa se zdijo pričevanja starejših ljudi, domačinov, ki so dogodke spremljali od blizu in jih sami doživeli.

Novost so nekatera pričevanja o doslej manj znanih skupnih moriščih, kot sta na primer rudniški jašek v Hudi jami pri Laškem in zaklonišče pri Slovenski Bistrici. Na koncu knjige lahko preberemo še občutljivo napisano spremno besedo Jožeta Snoja, ki Leljakove prispevke pospremi z lastnimi doživetji iz tistega časa, ki je bil precej bolj zapleten, kot bi si morda želeli, in ga je poleg upora in zmogostavlja navdajala najbrž nič manjša groza nemoči in tesnobe.

Mislím, da si pameten človek danes ne želi obnavljanja medsebojnega sovraštva in hlepenja po obračunavanju ali maščevanju. Res je izid takšnih knjig, ki nas spominjajo na temne strani naše zgodovine, po svoje neprijeten in nelagodni; toda po drugi strani je nujen, kajti tudi to je del našega obstoja, mračna senca v tisti zgodbi, ki ji radi pra-

vimo skupni, kolektivni spomin. Če dobro pomislimo, je ta zgodba nekaj veličastnega, tudi zaradi vseh tragičnih eksistenc, zgodba, proti kateri so hollywoodski filmi kar nekam pritlehno smešni. Mar ni Céline zapisal, da je edini problem tista beseda grozno noter v nas, ki še ni bila izrečena? Šele takrat si bomo oddahnili, ko bo vse izrečeno, umolknil bomo in ne bo nas več strah molčati.

Končno pa, povedano zelo realno, ali ni slovenska družba s koncem socializma izgubila tisto "varnost", ki jo je dolga desetletja vsej Vzhodni Evropi zagotavljal center v Moskvi? Tega širokega plašča ni več, in ne delajmo si iluzij niti glede stisnjenih pesti tu pri nas na Zahodu. Komunizem, pa naj se sliši še tako kruto, ni odvisen od delavskih množic, ampak v prvi vrsti od kremeljskih veljakov, kaj se zdaj tam dogaja, pa dobro vemo. To pravim zato, ker mora v tem novem času slovenska družba poskati poguma in samozavesti, to pa moramo storiti predvsem do nas samih; sprejeti moramo dejstvo, da smo imeli med vojno dve vojski, da sta bili obe slovenski. Narodna sprava ni toliko stvar obeležja ali pokopa, kot odvezana zavest, ki sprejme nase različnost, ki zmore živeti v različnosti, je torej stvar tolerance in komunikacije, ki je pripravljena priznati svojo žrtev, a tudi sokrivdo. Brez sokrivde ni sprave. Sprejmemo nase tudi tisti del človeškega brezna, ki je v nas menda samo zato, da nas opozarja, da ne smemo iti tako daleč, kot bi lahko. To je osnovna dimenzija človeškega prostora; bivanj! Povejmo si torej tisto, zaradi česar nas je strah drug drugega in spreglejmo končno to, že dolgo znano dejstvo, da je zgodovina neponovljiva zgodba. Čaka nas tisti dan, ki se mu pravi: jutri! Da bi vse te žive in razpoke rane čim prej postale mrtve, oziroma zaceljene. Da bo naša identiteta sproščena.

IGOR ŠKAMPERLE

Prežljeva diskretna in osebna poezija Posmrtna Righijeva razstava

Cveto Preželj je manj znan slovenski pesnik, čeprav je izdal že več pesniških zbirk. Sodi namreč med tiste literate, ki neradi silijo v ospredje, tako pa je tudi njegova poezija: diskretna, avtopoetska, osebna. Rodil se je leta 1947 v Ljubljani, po končani elektrotehnični šoli pa se je zaposlil v tovarni transformatorjev Energoinvest.

Na zavijku njegove zadnje knjige Uspavani pekel, ki je izšla lani pri založbi Obzorja v Mariboru, je recenzent Franci Zagoričnik zapisal: »Pesnik Cveto Preželj se nam predstavlja z dokaj obsežnim pesniškim interesom, tako da se dotika mnogih bivanjskih pojavov od rojstva človeka do njegovega prenehanja, od njegovega vsakdanjega pehanja in njegovega družbenega položaja do njegove iztrošenosti in zavrnjenosti v sledovih minljivega spomina. Njegov pesniški postopek prinaša svojo mikavnost. Je nekompliran po izrazu, ki zna biti dovolj izbrušen, zna pa doseči tudi svojevrsne izpovedne obrate, pri katerih osnovno tezo večkrat postavi na glavo.«

Zbirka je razdeljena na štiri cikle: Med vrsticami vojne- ga romana, Na postaji, Skrivalice in S cveta na cvet, med katerimi ni prav opazne vsebinske, stilne ali oblikovne razlike, zato cikli učinkujejo le kot oddih, kot premor za ne preveč navdušenega bralca in so očitno samo slučajni preseki dokaj enovitega tkiva. Vse pesmi bi lahko brez škode izšle pod katerimkoli naslovom, zato se zdi rezanje na kose nepotrebna poteza, ki ni utemeljena zaradi tehnopoe- skiš zakonitosti. Sicer pa res velja Zagoričnikova ugotovit- ev, da so Prežljeve pesmi dokaj tekoče in »lahkotno« branje, čeprav je v njih mogoče zaznati trepet občutljivega človeka, ki življenje opazuje z bistrimi in kritičnimi očmi: »Podoba raja / se mi nasmiha s turističnih lepakov. / Podo- ba oranžne, / nebesedne vsemogočnosti. (...) Se podobe lah- ko nasmihaajo? / Kakšna sreča, / da jih noč / zapre v svoj tabernakelj.«

Pesnik se dobro zaveda teže svojega izjemnega položaja, saj je kot pesnik »videc« stvari, obenem pa kot navadno bitje v »trpnik« odeta človeška senca, poraščena s strahovi,

upanji in trpljenji. Težkemu življenju, polnemu mehke praznosti, se postavlja po robu z odločno pesniško stoji - včasih tudi na glavi - ki hoče biti trdna, pokončna, edin- stvena, a ponižno skromna pred obličjem Poezije: »Nočem romanov, / nočem težkega vsakdanjika. / Hočem / po svoje živeti. / Nočem umreti / med vrsticami / vojnega romana.«

Ve tudi, da je pesnenje taka sled, ki ostane: »Samo zapi- sano / bo ostalo. / In žalost / se bo / znova vrnila / med pisane griče«, zato prav po sizifovski (ali še bolje donkihot- sko) neprestano ponavlja pesniška razpoloženja, kjer se iz- menjujejo žalost in svetloba, tema in sreča: »Krog svetlobe izginja. / V meni ostaja mrak.« Seveda, pesnik se dobro zaveda, da se z življenjem rodi tudi smrt. In prav to je njegova najbolj odprta rana, tu ga poezija iz nebes peha na tlah, v pekel, v zahrbtno zaspani krematorij neskončnih muk. Pisanje poezije mu pomeni nekakšno intimno, zasebno reševanje življenja pred smrtjo, pred večno temo. Čeprav se Prežlju v trenutku ustvarjalne krize tudi nekontrolirano zapiše: »Poglej, kako se piše poezija, / neumna stvar, neumnejša od tistega, / ki ga nosi luna«, pa na koncu te iste pesmi vendarle trezno prizna »kako rdeča barva polzi iz rok« pri tem »mesečnem« početju. Pesnik je očitno ves iz sebe, ko piše, tako iz sebe, da se lahko celo ogleduje od daleč in kritično (vsaj tako misli) ocenjuje svoje ustvarjanje; poezija mu omogoča astralno zrenje na samega sebe, kar je seveda maksimum liričnega narcisizma. Seveda ne v slabem pomenu te besede, saj je lirični pesnik vendar bil in bo Narcis odet v plemenito haljo sentimenta: bajeslovno bitje z ogledalom v roki in trpečo dušo v prsih. Preželj je v resnici poln, prepoln romantičnega navdih in je v tem pogledu pravi »prekleti pesnik«; pesnenje mu omogoča ne- kakšen pobeg s tega zaspanega sveta, kjer hudič prekleto buđen vedno preži za kakšnim oglom ter čaka na svoje žrtve. A kakorkoli se trudi pobegniti, končna zmaga je vedno rezervirana le zanj: »Slep boš odšel / s tega sveta, / v blebetavi posodi / za ves čas.« Hudič je močnejši od poezi- je!

JOŽE ŠTUCIN

Preprosto naključje je nanese, da sta bila istega dne, v soboto, 17. t. m., predstavljena v dveh različnih tržaških galerijah dva pomembna tržaška umetni- ka novejšee dobe. V galeriji Il Tribbio se je ob 18. uri zbrala prava množica k odprtju razstave kakih dvajsetih olj domačega mojstra Edoarda Devette. Ob isti uri pa so v galeriji Cartesius odprli prvo posthumno razstavo enega največjih tržaških slikarjev nove dobe in sicer razstavo »drobne dediščine« Federica Righi- ja ob tretji obletnici njegove smrti. Tokrat se bomo ustavili le pri Righiju, ki zaradi svoje vloge in tudi svojega pomena v tržaški likovni stvarnosti zasluži kako besedo več.

Pomembni mojster se je znal izražati v vseh likovnih tehnikah, v temperi in olju, v mešani tehniki in pastelu, pa tudi v grafiki.

Njegova moč je bila v popolnem obvladanju risarske tehnike in v barvah. Vendar ni ljubil močnih in še manj kričeče tone. Bil je dosledno zvest svojemu realizmu. Poudarjamo svojemu, kajti že kmalu po končani drugi svetovni vojni, ko se je likovna govorica povsem otrešla svojih starih shem, starih oklepov, je Righi ubral svojo pot, svoj način slikanja, s katerim se je razlikoval od vseh drugih, tako da je bil njegov slog razpoznaven med stotinami drugih. Bil je pač osebnost, bil je slikar s samostojnim slogom. Nekateri so v njegovem realizmu videli tudi nekaj simbolizem.

Sedaj predstavljajo Federica Righija v galeriji Cartesius le z večjim številom njegovih študij, skic ter s kakim pastelom. Vsega skupaj je na razstavi kakih štirideset del, ki posredno prikazujejo mojstrov likovni razvoj vse od leta 1936 pa do malone njegove smrti, skratka, njegove morebitne stvaritve ali če hočemo šele spčetja njegovih del, ki jih je nato v raznih tehnikah izvedel na platnu, papirju ali kako drugače, saj se je rad izražal tudi v mešani tehniki.

Govoriti o Righijevi motiviki je težko, ali skoraj nemogoče, kajti njegov zadevni diapazon je bil izredno širok. In vendar smemo reči, da je rad slikal harlekina, ženski akt, cvetje, ptice, posebno roparice. Bil pa je pri svojem likov- nem ustvarjanju tudi, rekli bi, družbeno angažiran ali vsaj občutljiv. O tem nam priča njegova študija z naslovom Atomska smrt, ali pa tudi študija Oprečniki 1968., ko prikazuje množico mladih ljudi v onem vročem in veliko obetajočem letu izpred 22 let.

Zelo zanimive so njegove študije o ženskem aktu, kjer s prav tenko potezo ali s črto dvema prikaže ves svoj motiv, ki ga bo nato izvedel v olju ali temperi. Pri tem velja dodati, da so bili posebno v njegovi prvi dobi ženski liki kar krepko zaliti, obilnih razmerij, vtem ko je pozneje obline omilili.

Sedanja razstava bo trajala do 29. marca. (fre)

Naročnina: mesečna 20.000 lir - celoletna 240.000 lir; v SFRJ številka 4.- din (40.000.- din), naročnina za zasebnike mesečno 70.- din (700.000.- din), polletno 390.- din (3.900.000.- din), letno 780.- din (7.800.000.- din).

Poštni tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ: žiro račun 51420-603-31593

ADIT 61000 Ljubljana

Glonarjeva 8 - telefon 329761

Oglaš: ob delavnikih trgovski 1 modúl (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglaš 1 modúl (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir; mali oglaš 850 lir beseda. Ob praznikih povišek 20%. IVA 19%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski

dnevnik

petek, 23. marca 1990

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tix 460894 - Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Glavni urednik Dušan Udovič
Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja

ZTT

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Minister za zdravstvo je do konca leta prepovedal prodajo in uporabo atrazina

RIM — Minister za zdravstvo Francesco De Lorenzo je z ukrepom, ki bo stopil v veljavo po objavi v Uradnem listu, prepovedal uporabo atrazina in nekaterih njegovih variant v kmetijstvu. Prepoved velja za vse državno ozemlje. To je prvi konkreten korak proti prekomerni uporabi herbicidov, ki je lansko leto sprožila val protestov med naravovarstveniki, kmeti in potrošniki, saj se je dogajalo, da so v zelenjavi in sadju, ki so ju redno prodajali na tržnicah, zasledili velike koncentracije teh snovi. V nekaterih primerih so količine krepko presegle po zakonu določene parametre.

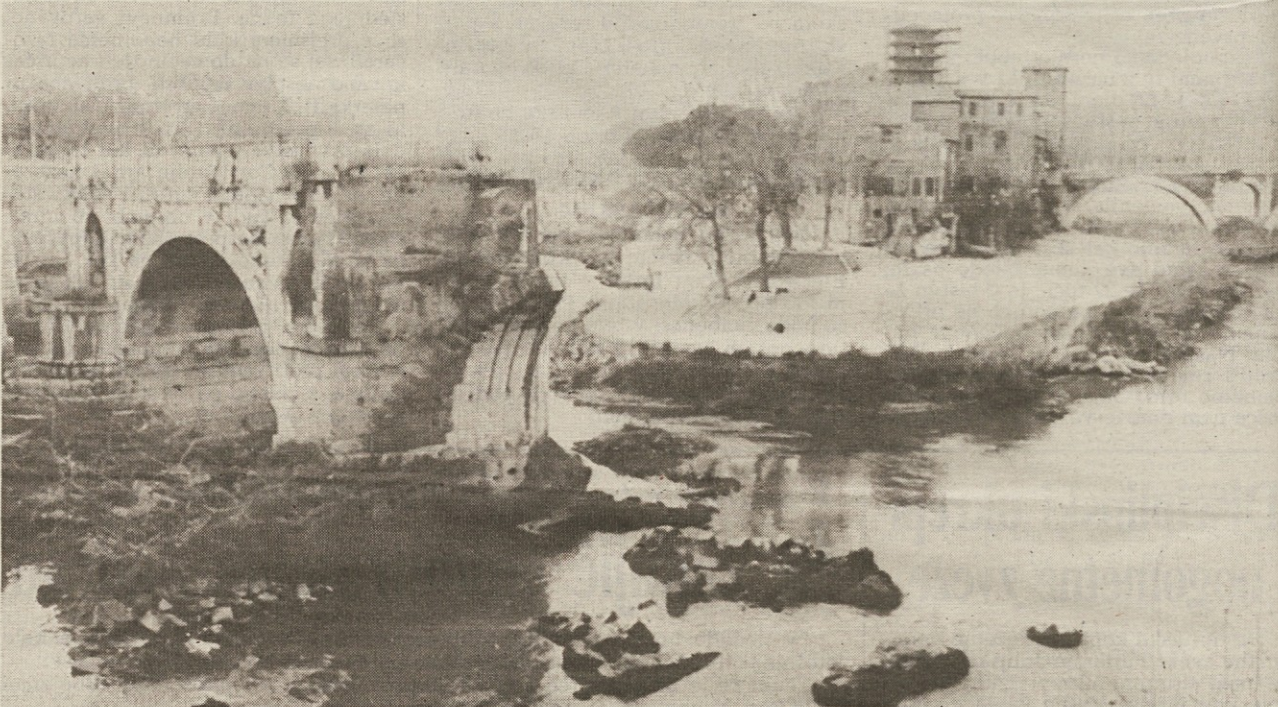
Ministrov ukrep pa se ne omejuje samo na prepoved uporabe atrazina. Novih strogih pravil se bodo morali odslej držati tako proizvajalci kot prodajalci herbicidov. Proizvajalci bodo morali zamenjati nekatere kemikalije, ki so sestavni del omenjenega herbicida s takimi, ki zdravju niso škodljive, oziroma katerih vpliv na okolje in človekovo zdravje ni tako drastičen. Prodajalci pa bodo morali prijaviti vse lanske zaloge in poskrbeti za zamenjavo z novimi proizvodi: Prazne posode herbicidov bodo morali odslej primerno shraniti in jih po potrebi odvažati na za to določene odpade.

Poleg atrazina, ki je kot rečeno že lani prišel na zatožno klop, je ministrstvo za zdravstvo prepovedalo uporabo in prodajo tudi alaclora, metolaclo- ra in trifluralina. Vse te snovi so namreč v neprimernih količinah zasledili v vzorcih pitne vode v vodovodih, ki zajemajo v podtalnici ob reki Pad.

Alaclor uporabljajo predvsem na posevkih soje in koruze. Na slednjih bodo lahko uporabljali le zmerne količine herbicida, in sicer 2,6 kilograma na hektar proti dosedanjim 3,4 kilograma. Ministrstvo za zdravstvo se je tudi obvezalo, da bo vse leto nadzorovalo te posevke in stalno zbiral podatke o koncentraciji herbicidov v njih. Na podlagi rezultatov bo nato skušalo sestaviti optimalni seznam herbicidov in primernih količin uporabe.

Omembe vredna pobuda pa prihaja tudi s strani kmetovalcev oziroma Združenja trgovcev s kmetijskimi stroji in proizvodi za kmetijstvo (COM-PAG). Predsednik združenja Ceserani je predlagal ustanovitev seznama vseh avtoriziranih prodajalcev pesticidov. Na kmetijskem sejmu v Veroni, kjer je bila včeraj okrogla miza o škodljivosti pesticidov, je med drugim pojasnil, da se v Italiji še vedno s preveliko lahko-miselnostjo dopušča uporaba teh kemikalij, saj si kmetje lahko priskrbijo pesticide tudi po drugih kanalih in ne samo v agrarijah. Poleg tega, da bi seznám pooblaščenih prodajalcev lahko zanesljivo usmerjal kupca, bi hkrati omogočil evidenco o kakovosti in količini pesticidov, ki jih uporabljajo za druge in posamezna kmetijstva. Drugi predlog, ki je nekako prehitel zakon ministra De Lorenza pa je, da bi že kmetijske zadruge redno zbiralé podatke o koncentraciji kemikalij v sadju in poljščinah.

Suša je iz dneva v dan hujša

V Reziji ni še odpravljen strah pred novimi požari

VIDEM — Nevarnost novih požarov v Reziji ni še minila. Več sto gasilcev, gozdnih stražarjev in prostovoljcev namreč nadaljuje z akcijo pri preprečevanju, da bi izbruhnili novi požari in ogrozili tudi ljudi.

V včerajšnjih popoldanskih urah so iz štaba za civilno zaščito javili, da je položaj pod nadzorstvom, ni pa izključeno, da ne pride do novih požarov. Povejmo, da je predvčerajšnjim požar zajel več kot tisoč hektarjev gozda in obstajala je celo nevarnost, da bi morali izprazniti vas Stolbi- co, do česar pa ni prišlo. Gasilci in ostali, ki so sodelovali pri gašenju, so namreč preprečili, da bi ogenj zajel tudi prve hiše in s tem povzročil še večjo škodo.

Sicer so tudi včeraj ves dan skrbeli, da so okoli vasi ustvarili neke vrste »varovalni pas«, ki so ga gasilci in alpinci iz Kluz stalno močili.

Zaradi velike površine, ki jo je zajel ogenj, je gašenje dokaj težavno in v nekaterih primerih so se morali gasilci na vso moč truditi, da so nadzorovali celotnemu teritoriju. V pomoč pa sta jim prišla dva helikopterja, prvega je na kraj nezgode poslal štab civilne zaščite iz Furlanije-Juljske krajine, drugega pa je dala na razpolago direkcija gozdne uprave. Ob tem si pri gašenju pomaga-

jo tudi s številnimi avtosternami, ki so v Rezijo prihiteli iz vsepovsod.

Po informacijah, ki so jih zbrali na štabu za civilno zaščito, vzroke požara, ki se je razširil tudi na dolino Raccolane, še raziskujejo. Ni pa izključeno, da je prišlo do samovžiga, kar bi bilo tudi upravičljivo spriči večtedenskega suhega vremena. Povedati je namreč treba, da tudi v teh krajih je deževalo pred skoraj dvema mesecema.

Čprav z gašenjem niso še končali, že ocenju- jejo, da bo škoda izredno velika, saj je ogenj uničil izredno veliko smrek in buke.

Bližajoči se ogenj je v Stolbici povzročil velik preplah. V tej vasi rezijske občine, ki šteje 275 prebivalcev, je velika toplota pokvarila del plastičnih vodovodnih cevi, tako da so vaščani ostali brez pitne vode. Na pomoč so jim prišli alpinci z avtosternami ter s helikopterjem, ki je z višine močil zemeljski pas okoli Stolbice.

Zaradi nastalega stanja se je na izredni seji sestal tudi občinski svet v Reziji, ki je pod vodstvom župana Pericleja Beltrameja predlagal, da bi izrekli izredno stanje. O tem sicer naj bi se domenili na Deželi. Po vsej verjetnosti se bo od ognja opustošene kraje ogledal tudi predsednik deželnega odbora Adriano Biasutti.

V smrt zaradi požara v Istri

UMAG — Požari, ki pestijo Bujščino, so predsi- nočnim terjali tudi eno žrtev. Zaradi posrednih po- sledic obsežne ognjene fronte je namreč izgubil ži- vljenje komaj 21-letni gasilec Zoran Finderle iz Uma- ga. Fant je sodeloval pri gasilski akciji pri Krasici, kjer so ogenj podtaknili neznanci, ki na tako neodgo- voren način rešujejo vprašanje preštevilnih divjih prašičev in nabiranja divjih špargljev.

Finderle je skupaj s svojo enoto gasil fronto, ko je nenadoma izginil izpred oči zaprepadenih tovarišev. Padel je v eno tolikih nezaznamovanih jam, ki tudi sicer predstavljajo pravo nevarnost. Gasilec je obležal na dnu nekaj desetih metrov globoke luknje v zemlji, pri padcu pa se je smrtno poškodoval. Njegovo truplo so potegnili na površje šele včeraj zjutraj.

Smrt mladega gasilca je močno odjeknila v Istri, kjer se krajevne oblasti že dolgo, a brez pravega us- peha borijo proti požigalcem. Od začetka leta so za- beležili kar 168 požarov, pri katerih ni imela narava nikakršnega popravka. Krajani so pač odkrili, da se lahko z ognjem prežene divje prašiče, ki jih je letos v Istri še posebno veliko. Prav malo jih skrbi narava (pa naj si bo v obliki merjasca ali drevesa), radi pa bi zavarovali svoja obdelana polja. Upravičeni želji sle- hernega kmetovalca pa bi morali najbrž poiskati pri- merno rešitev, ki naj ne bi predvidevala požiganja.

Na Koprskem še brez težav

KOPER — Dolgotrajno sušno ob- dobjje se na obalnem območju pri oskrbi z vodo še ne pozna. Povsod, kjer imajo vodovodno omrežje, je oskrba nemotena, dnevno pa Rižanski vodovod pošlje v omrežje okrog tride- set tisoč kubičnih metrov vode. Iz Gradol v Istri dobivajo dnevno pri- bližno deset tisoč kubičnih metrov vode in kot jim sporočajo istrski kole- gi, izvir v Gradolah pa sploh še ne kaže znakov, da se bo izdatnost zmanjšala.

Dokaj »bogat« je tudi izvir Rižane, pa tudi v Sečovljah vode ne manjka. Na vodovodu v Koprro pravijo, da bodo brez motenj prav gotovo zdržali še deset dni, pa tudi še dlje, saj imajo še rezerv, toda za poletno in jesensko oskrbo z vodo sedanje sušno obdobje ne obeta nič lepega.

Če se suše v enoti Pogon že nekoli- ko sekirajo, so tega sušnega obdobja veseli tisti, ki se ukvarjajo z naložba- mi. Vreme je več kot naklonjeno grad- bincem in monterjem, ki se trudijo, da bodo do roka - 31. maja letos - zgradili še en (4.100 metrov dolg) odsek obal- nega magistralnega vodovoda od izvi- ra Rižane do čistilne naprave v Cep- kih.

Tudi v Sloveniji zapleti s sušo

LJUBLJANA — Marsikod v Slove- niji imajo zaradi dolgega sušnega ob- dobjja, ki traja že dobre tri mesece, ve- like težave pri oskrbi s pitno vodo. V letošnji zimi, ki (vsaj kar zadeva sneg) sploh ni bila zima, je v Ljubljani od 1. decembra do včeraj padlo 103,6 mili- metra padavin na kvadratni meter, dni, ko je padlo najmanj liter dežja na kvadratni meter, pa je bilo samo 16. Po podatkih hidrometeorološkega za- voda pa to v Sloveniji sploh ni bila najbolj sušna zima v minulih 40 letih.

V zimi 1974/75 (v decembru, januar- ju in februarju) je padlo samo 76,9 mi- limetra padavin na kvadratni meter, lansko zimo, torej 1988/89 pa 96,5. Povprečna količina za omenjene tri mesece v minulih 40 letih je 279,8 mi- limetra, najbolj mokra zima pa je bila 1976/77, ko je v teh treh mesecih pad- lo kar 568,9 litra padavin na kvadratni meter. V letošnji zimi je padlo tako le 37 odstotkov povprečne količine pad- avin za ta čas. Sušno obdobje se je letos podaljšalo tudi v marec, kar se v letih 1975 in 1989 ni zgodilo. Marca 1975 je v Ljubljani padlo kar 248,3 lit- ra padavin, marca 1989 pa 94,8, kar je tudi več od dolgoletnega povprečja, ki je 89,3 milimetra. V 22 dneh marca v Ljubljani ni ne deževalo ne snežilo,

zato bo, če k zimi prištejemo še marec, verjetno to najbolj sušno zimsko ob- dobjje minulih desetletij.

Zaradi tako skromnih padavin bi pričakovali, da bodo gladine rek re- kordno nizke, oziroma da bodo preto- ki rekordno skromni, vendar zadnji podatki kažejo, da so še daleč od ab- solutnih minimumov in celo od naj- nižje lanske gladine oziroma pretoka. Za primerjavo so pomembni štirje podatki, tako imenovana srednje nizka voda, to je taka, ki se pojavi vsako leto, trenutni pretok, lanski pretok in absolutni minimum pretoka. Za Savo v Radovljici so ti podatki naslednji: povprečna srednje nizka voda 10,5m³/s, včeraj so izmerili pretok 8,6m³/s, lani na koncu sušnega obdoba je bil pretok 5,3m³/s, absolutni mini- mum pa 5,0m³/s. Podobna razmerja pa veljajo za vse slovenske reke, npr. za Sočo v Solkanu je povprečna srednje nizka voda 20,4m³/s, zdaj je pretok 26m³/s, lani je bil 14,2m³/s, medtem ko je sploh najmanjši izmerjeni pretok bil 9,6 kubičnega metra na sekundo. Ljubljanska, ki je že na pogled upadla kljub zapornicam v Mostah, ima na Vrhniki zdaj 3,2 kubičnega metra pre- toka na sekundo, lani pa se je ta pre-

tok znižal na borih 1,76m³/s, medtem ko je absolutni minimum 0,98 kubič- nega metra na sekundo iz septembra leta 1962, ko se je končalo dolgo vroče poletje.

Po napovedih naj bi se nam resnejše poslabšanje vremena približalo v ne- deljo, ko bo v zahodni Sloveniji občas- no že deževalo. Nato naj bi se nad Sredozemljem zgradil ciklon, kar bi za Slovenijo pomenilo razmeroma toplo vreme z občasnimi padavinami, ki bi bile izdatnejše v zahodni Sloveniji. Po drugi varianti naj bi nas v noči na po- nedeljek prošla hladna fronta s pada- vinami, za njo pa naj bi se vreme spet izboljšalo. Vsekakor pa se bo zelo dol- go obdobje brez padavin končalo.

Iz skoraj vse Slovenije, predvsem pa iz manjših krajev, poročajo o težavah pri oskrbi s pitno vodo. Najbolj so pri- zadeti v krajih, kjer imajo le manjša vodovodna zavežja ali pa so odvisni celo od kapnice. Gasilci dovažajo vodo s cisternami v oddaljene kraje, v obalno-kraškem predelu pa skoraj ne mine dan, da ne bi posredovali pri požaru. Po še nepopolnih podatkih naj bi bilo letos v Sloveniji že kar 500 po- žarov.

DANILO MINIČ

RIM — Predstavniki vlade so pred dvema tednoma ob sprejetju prvih uk- repov za boj proti suši pomirjevalno izjavili, da je položaj izreden, a ne dramatičen. Sodeč po vesteh, ki prihaja- jo iz vseh koncev in krajev Italije, je »izrednost« že prešla v dramo in celo v obup.

Sicilski škofje so že pozvali svoje dušne pastirje in vernike, naj molijo, da bi blagodejni dež, vsaj nekoliko omilil dramatične posledice suše. Na Siciliji kot kaže ni druge pomoči, ker so vodne rezerve pod stoletnim mini- mumom, omejene dobave pa so na Si- ciliji tragična vsakdanjost, tudi ko otok ne pesti suša, ker je večina vodo- vodov dotrajanih, da izgubljajo tudi do 50 odstotkov vode.

S ponedeljkom bodo v Genovi začele veljati omejitve pri uporabi vode. Prepovedano bo pranje avtomobilov, zalivanje gredic in vrtov, industrija pa bo morala prilagoditi svojo porabo no- vim razmeram. V nočnih urah bodo omejili pritisk v vodovodnem omrežju, tako da bodo višjeležeči kraji ostali brez vode. Genova ima namreč le še nekaj več kot 13 milijonov kubičnih metrov vodnih rezerv, potrebovala pa bi vsaj še dodatnih 18 milijonov ku- bičnih metrov vode pred poletjem, ko bo suša najhujša.

Genovskemu zgledu bodo po vsem sodeč kmalu sledili tudi drugi. Pred- sednik ANFIDA (vsedržavnega zdru- ženja vodovodnih industrijcev) Anto- nino Dell'Orto, je včeraj v Turinu za- hteval, da bi odpravili dosedanje poli- tične cene in jih podvojili. Povprečno stane kubični meter vode v Italiji 380 lir, nekje je ta cena višja, drugje nižja, vsekakor pa pod povprečjem cene v razvitih zahodnoevropskih državah, kjer znaša približno 1.700 lir za kubič- ni meter vode. Dell'Orto predlaga, da bi s tako pridobljenimi finančnimi sredstvi poskrbeli za posodobitev vo- dovodnih omrežij. Od 6 milijard ku- bičnih metrov vode, ki jih pošiljajo v Italijo v vodovodne cevi, še kar ena milijarda kubičnih metrov porazgubi. Kot običajno je Dell'Orto zagovarjal privatizacijo vodovodov, češ da je pri privatnih vodovodih izguba le 10-od- stotna, medtem ko v nekaterih javnih vodovodih znaša tudi 45 odstotkov. In- dustrija je torej že zavohala, da lahko tudi sušo spremeni v dobičkonosen posel. Vsakomur pa je lahko jasno, da tega ni mogoče uresničiti preko noči. Industriji upajo, da bo predvsem vla- da segla v žep. Da bi krajevne uprave osvojile predlog o podvojitvi cen, pa ni govora, ko so pred vrati krajevne volitive.

Prav danes bodo kmetje iz Apulije na dnevu boja zahtevali konkretne ukrepe, da bi vsaj delno omilili gmo- tno škodo. Upanje, da bi v kratkem iz- datnejše padavine napojile razsušeno zemljo, je že pošlo. Meteorologi res napovedujejo za konec tedna poobla- čitve, a brez izdatnejših padavin.

Na sliki (teletoto AP): izredno ni- zek vodostaj Tibere pri Tiberinskem otoku